Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дениз ◆ ШОАТТА, 22 ЯНВАРЬ, 1983 ШУ. ◆ № 10 (6732). ◆ Мах 3 кеп.

КПСС ЦК Политбюро

КПСС ЦК Политбюро ший заседане хьежар массехк арахьарча политически дешага.

Иийцай ООП Исполкома Председатель Я. Арафат керте а волаш Палестина мукъалкхара Организаце делегацеца хиннача къамаьлий итогаш. Кертагlдаькхар Гаргарча Малхбоале латтача хьаланеи палестински проблемацеи дувзадена Советски Союзой Палестина мукъалкхара Организацей чакхдоахача гlуланхашта дlахо координаци яра уж къамаьлаш бокхка лоархlам болаш хилар.

Цун болх юхаболабаларца дувзадена ладийгlар Европа кхерамзален цхьана гlулакхаш леладарен Совещане дакъа лоацача пачхьалкхений Мадридски вlашагlкхетаре латтача гlулакхий хьалех йолча информаце.

КПСС ЦК Политбюро ладийгlар Варшавски Договора юкъейоагlача пачхьалкхений оборона министрий Комитета Праге хиннача аргlанарча заседане хьакъехьа КПСС ЦК Политбюро члена, СССР оборона министра нов. Д. Ф. Устинова баьча хоамага.

Хьежар фордаш тlарча бокъоний хьакъехьарча ООН конференце итогех долча дешагех цига тlаийцача Дунен океанахи цун рузкъехи пайда нийбара даькъерча керттерча дешашта регулировани еча кердача конвенцеца дувзаденача гlуланхашкеи.

КПСС ЦК Политбюро хьежар 1983 шера бlаьсти кхашкара балхаш lара кийчо яраш уж чахкдахаран кхы тlа а де дезарий хьакъехьарча СССР Министрий Совета предложенешца. Вийай кхашкара балхаш хинаха а дика а чакхдоахилга lалашдара дийза даргдоаца деррига гlуланхаш дарах йола указанеш.

Заседане хьежар цхьадолча кхыча халкъбоахама дешашка.

Лектори лекции

Вай парте наха коммунистически кхетам балара беча идеологически балха юкъе йоагlаш йола моттиг дlалоац лекционни пропаганда. Из ший хьадда лостам, кlоаргга чулоацам болаш, наькха кертошка дика уйлаш хьаьш, цар къахьегамцара безам кхы а совбоаккхаш хилайтара де эшараш дика хьегойташ да КПСС ЦК «Лекционни пропаганда вlаштlехьъяьнкхарахи на тоалра де дезарехи», «Идеологически, идейно-политически болх дlахо тоабарах» долча сопамаш тlа.

Шийтта эзар йолча республика лекторий балха тlа lалаьмате йоккха моттиг дlалоац парте XXVI съезда решенешта, КПСС ЦК а Советски правительства а сопамашта, вай чурчех арахьарчех политика дешашта пропаганда яра гlуланхаша. Уж а кхыдола а дешаш наха шерра дlадовзийтача тlа-тlа дукхагlа пайда нийу общественно-политически чтенеех, лекцей циклеех, цаl долча политденеех, беседаш яра чахкдоахача вlашагlкхетарех, цlагlарча лектореех, халкъа университетех, кхыдарех.

Иштта соахка мехка я республика а юбилейн хьеш хинача хапе республика столице а дукхача районашка а ленински къаман политика дешаех лаьца лекцей циклаш чахкхьыхар.

Вай республике бlаьи ба наха дlахьхе а безам ца хакхаш ладувгlаш бола говза лектораш. Царех ба Нохч-Гlалгlай исторе, социологе, филологе lилман болхлой С. Ц. Умаров, М. Б. Мужухоев, сапитарии сердалон Цlен керттера лор М. А. Сулаев, Нохч-Гlалгlай даьчахьалкхен университета профессор В. В. Виноградов, воккхагlвола преподаватель С. Н. Баранец, «Грознефтеоргсинтез» объединение поликлиника медсанчаста отделение заведующи Х. Г. Тагиева, «Старогрознефть» НГДУ инженер З. С. Даниленко, дукха кхыбараш.

Лекцей тематика шеръяра, пунна нах дукхагlа юкъеоазара белгала болх беш я Ленински, Заводской, Наурски «Знание» общества районни организацеш. Укх тlехьарча шерашка, партийни организацеи диреккцеи хьинаре новкъостал лоаттадарца, ший болх дикка баргабаьккха тоабе каргlдаьннад «Шалинский» совхоза юкъханарча организацена. Цар лекторий балха опыт, хьевlашагl а теха, кхычарна могаьй республикански организаце правлене. Боахама кхыча идеологически балха бlухоша цхьана цар йоахо ю шоаш ду къамаьлаш коллективоштта хьалхашка латтача декхарашца айхха дийза хилийтара, къахьегамхой хьинар цхьайтталагlча пятилетка задание ханал хьалха кхоачашьяр, бухсоцаш хьахур доккхагlа хулга lалашдар духьа тlадероадара. Социалистически ахье котало йоахача боахама юкъарча толамех цар дакъа а доал.

Вlарча хьийцача республике ешача лекцей lилман боарам айбеннаб, цар тематике шеръеннай, ладувгlарий аудитори йоккхагlа хиннай, общественни вахара событеши явленеши классови хьисапе хьестаелга чlоагlденнад.

Из иштта даlе в вай вахара лоархlамеча дешашта шерагlа пропаганда яра, лекцей дикал айяра, парте дош беррисешка дlанкхачийтара, дувцар хьалхашка латтача декхарашца айхха дувзаре шоай йолча торонех бизза пайда эцийта вlаштlехьдаьннхадаи республика лектораша, «Знание» общества организацеша, аьнна белгалдаьнкхадар цар балхах лаьца соахка парте обкома бюрос тlаьнцача сопам тlа. Цо дlадехар кхоачашдара хlаноле а цхьа дола гlулакхаш чакдеьхад. Республикански организаце lилма-атеизмах лаьца пленум чакхъяьккхай, болх бе долденнад керда вlаштlехьдаьккха атеизма Цlа. Дукхагlа лекциа баьннаб общественно-политически дешаех йола лекцеш. Хlанз Кхачан программана шерагlа пропаганда яра, къахьегама дисциплинеи бехктохами чlоагlбара тlаеръяла еча лекцей цикл шеръяр духьа халкъа боахама специалистий керда отряд юкъейоалаеш я. Республикански а районни а организацеш уйла еш я лекцей чулоацам дlахо кlоаргбара, цар наха еш йола вlашаи чlоагlъяра.

Вакъда, цу даькъе кхы а де дезараш lалаьмате доккхий хlамаш да. Цхьаццанахьа укх тlеххьарча хана чlоагlа оарцагlбаьнабар ешача лекцей дукхал совъяккхара, цар дикал лакхъелга хайра теркал а ца деш. Иштта, Наьсарен районе дlадахача шера лурчогlа яьчул lилман атесарех лаьца кхоза дукхагlа лекцеш йийшар. Хlаьта цар динал хила ма еззара я ала таьна дар. Цу тайпара дар Мала йиш я Ножай-Юртовски, Грозненски районийн Малгlалбика, городскойн организацеех а, иштта цхьаццайолча кхыярех а. Хlаьта фу ала йиш я динах лаьца соахка мехцхьа цаl лекци ца йийшача макаронни фабрика, «Металлист» завода, «Родина» совхоза, «Ремстройбыт» РСУ, минторга СМУ юкъхьанцарча организацеех.

Iилман атеизмана пропаганда ечар теркалдийза даргдац дика керте латтараш шоай хьахам ханага хьежжа эрдах габаха, нравственни проблемаш, вахаре нийслу халонаш хьалсувса а еш, нах, къаьстта кагирхой, шоашкаьа увзагlертылга.

Ширдаьнна гlуланхаш, буржуазии пропаганда аьлдиташ юхатохара мел эша хьалаши герзи долаш ба вай идеологически балха бlухой. Керттердар фуд аьлча, из да вай советски вахара хьисап, вай мехка дахача доккхийча а зlамигача а халкъашта ленински къаман политика ках даьнна беркат ше ма дарра дlагойтар, вай вахара новкъарле мел ечуша тlаlгlертта къовсам лоаттабар. Из дара дукхагlа пайда нийбе беза лекцей циклаех, хаттарийн тlажолийн сайренех, кинолекторех, наха безаме а хеташ тlаэцача кхыча формехи методехи. Цу даькъе бакъахьа кхургда соахка СССР хьаяь 60 шу, НГIАССР 60 шу, нохчийн гlалгlайн шоай лоlамагlа Россена юкъебаха 200 шу дизар белгалдоаккхаш вайцига кхьlоевльча опытах а чlоагlагlа котlоргlилга йой.

Хlанзара лектор массе оагlорахьара дегlавена, кийчвенна саг хила веза. Вахаре хулача явленешта нийса маlан де, уж яшка хоеш, нах тешабе могаш из ца хуле, шийде, культура терга ладувгlарий санкхетам, дешара боарам, культура терга ладувгlарий санкхетам. Цукалъеш ца хуле пун къамаьлах хайра пайда баргбац. Цудухьа «Знание» общества организацеша хаддавза йоакхо е езз цар говзал лакхъяра, массанахьа юкъедоаладанза даргдац лекцешта каст-каста рецензировани елга.

Парте XXVI съезда, КПСС ЦК майски ноябрьски (1982 ш.) Пленумий решенешта шерра пропаганда елга lалашде деза хlара къахьегама коллективе, нах бахача. Дика къахьийга ца lеш юкъара доалалье лоралга, хlамал кхоми хьурмати дарги, дисциплинеи бехктохами айбарга хьежжа мара вай доаха толамаш а хург ца хиларах дlакхетаве веза хlаравар.

Парте райкомаш, горкомаш, юкъханцара партийни организацеш декхарийла я «Знание» общества организацей балха хан-хапнахьа анализ е, цунна боагlаш бола лостам тела, цар дика опыт белгалйоаккхаш санна, мела моттигаши ледарлонаши дlа а гойташ, гlулакх хано дlа ма деккхара леладелга хьадеха.

Хlара балха дийнахьа тlехдика дисциплиней хьадер дукхагlеи хилийта!

Доахан дика lаьсара датара республика хьайбаш леладерашка шоаш кхайкарал деш тlаийца социалистически декхараш толаме кхоачашду Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза фермашкарча къахьегамхоша. Дlадахача шера планагlа йоккха йоагlар 1890 тонни йолаш пачхьалкхенга схьай 1896 тонн шура, хlаьта цох 96 процент цхьоалагlча сортах л. Хlара кхоабача lаттагара 2537 килограмм шура лькхай.

Дика дlадоладаьд цар цхьайтталагlча пятилетка кхоалагlа шу а. 20 январь хьатlаотташ ...хо тонн шура дукхагlа ехай колхоза хьайбаш леладераша соахка цу юкъа схка хинначунна нийсйача. Юкъера лаьрхlача хlара кхоабача lаттагара 6,4 килограмм шура йоахх цар дийнахьа.

Дика толам баьнкхаб кхоача доярка, ВЛКСМ члена Курманбаева Кадырбеке. Хlара ше беттача lаттагара планагlа яхха йоагlачул совгlа 1246 килограмм шура лькхай хьинар ца кходеш къахьегача йоlо. Духхьал цу цхьан доярка 106 тонн совгlа шура лькхай.

Дикагlа шу мара ше бола беш еще а доярка ... къонца кареерзаьй Кадырбеке. Цун къахьегам белгалбаьнкхаб колхоза правлене сийлен грамоташца премешцен.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

СУРТАШ ТlА: доярка Курманбаева Кадырбеке; колхоза доахан.

З. БАТЧАЕВА сурташ.

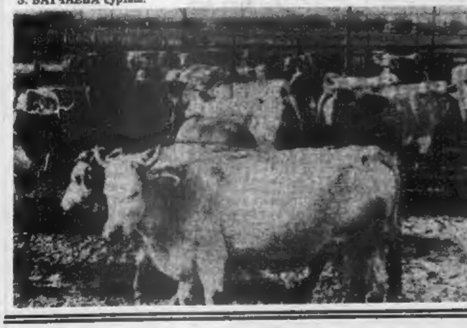

1984 шера чотагlа

Магlалбикерча автотранспортни предприяте эггара хьалха балха баькхачарех ва водитель Картоев Къарам-Солта. Хьалхарча дийнахьа деиэ хьинаре къахьегаш, социалистически ахье хьалхе делаеш хьавоагlа из. Йоккха опыт йола водитель хlанз тангистий бригадана керте латт. Бригадиро масал гойташ болх барал совгlа новкъосташкара а хьадех наькха хьашташ ма хулла дикагlа кхоачашдар, машинашта керттlа гlулакх дар.

Цун хулг ца кхеташ машинах атта моттиг йисац. Цудухьа массе а хана лелаш хул из, наькъа тlа хьовзам хинна латта вийзавац водитела.

Соахка Картоева кходир 519 литр бензин, пачхьалкхенна баьча пайданга дилдача шера план 117 процент кхоачашьяь. Тахан АТП ветеран. 1984 шера чотагlа болх беш ва.

М. ГУРОВ.

ЦАl ДОЛА ПОЛИТДИ

20 январе, традицега хьежжа республике чакхдаьнкхар массанена а дола цхьа политически ди.

КПСС областной комитета докладчикаш — партийни, профсоюзни, комсомольски бехктокхаме балхахой, министерствайи ведомствайи кулгалхой, хlаьта иштта парте городскойн районнийи комитетий докладчикаша выступленеш йир цу дийнахьа къахьегама коллективашцеи нах бахача моттигашцеи. Керттера теркам тlабахийтар цар 1982 шера НГIАССР халкъбоахам дегlавахара итогаштеи 1983 шера план а ерригача пятилетка а халкъа боахама планаш кхоачашъяра даькъерча республика партийни организацей декхарашцеи.

Дийцар дар, къахьегама коллектива балхага хьожаш, дlахо йодача хинна дола декхараш къесталеш КПСС ЦК ноябрьски (1982 шера) Пленуме дlадехараш, КПСС ЦК Генеральни секретара Ю. В. Андропова партийни, пачхьалкхен, къахьегама дисциплина лакхъяра, тlадиллача гlулакхах бола кадрай бехктокхам лакхбара хьакъехьарча указанеш ларде лувна езаш хилар.

Лоархlаме да, кертагlдоахар къамаьлаш даьраша, халкъбоахама эффективность лакхъяра нийъ лоррагlа чакхбоахилга lалашдар, дика а беспрле а къахьега ваьха безам хулийтаргбола, инициатива а хьинар а лакхдергдола экономически а органиэационни а хьалаш хьадар. Лакхбе беза ерригача пачхьалкхен, дерригача халкъа хьашташ кхоачашдарах бола бехктокхам, лакхде деза болх вlаштlехьбоаккхилга, цун динал.

Уеттадора правови средствах, къахьегама коллективай, общественни организацей торонех ерригача участашка дисциплина чlоагlъяра бизза пайда нийбара, вай моралеи нравственностеи нормаш телхаераш массане а хийрбергбола хьалаш хьадара декхар.

Цу дийнахьа а йир партийни организацей йоараш бола агитатораши политинформатораши предприятеи цехашка, мехкдаьтта промыслашка, гlишлош ечка, колхозашка, совхозашка, къахьегамхой яхь шерагlа йоаржаяра «сий а тоастам а къахьегарга хьежжа» яхача девизагlа болх бара, кхоалагlча шера а ерригача пятилеткая а планаши тlаийдаь декхараши кхоачашдара тlахьехаш йола беседаш.

Бlаьстан кийчо еш

БАЛХА ХА КХОЯР ДУХЬА

Чlоагlа хьашт долаши уйла тlаятийтам йийшар механизатораша КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума материалаш. Хlаране, ший торонаш меллай а хьежа, доккхагlдола социалистически декхараш тlаийцар — кхы а оасарегlа къахьега.

Соахка йиъалагlча квартале 17 трактор тоае езаш дар тхо, хlаьта оаха тоайир 22 трактор. Цхьабаьнда, тха хьинарга хьежача кхы а дукхагlа тоае йиш йолаш яр уж запасной оатхалаш хиннаяларе. Тоьаш яцар сцепление муфтай дискаш, редуктораш, рулевой гидроусилителаш, карбюратораш, топливни насосаш, гусеничии тракторашта тормозной ленташ, чархаш тlарча МТЗ-80, МТЗ-50 яхача тракторий радиатораш. Цу гlулакха чукъяра кхоачамаш лаха а пайда эца а бийзар: тишъенна оатхалаш тоа а еш юхаметтауттайора.

Мехмастерске техникана ремонт ераш опыт йола специалисташ ба. Царна юкъе — слесарь-моторист коммунист, КПСС обкома член, парте райкома бюро член, Къахьегама Цlеча Байракхеи Къахьегама Сийлени ордений кавалер Тохов Муса, вышкахьар Пугоев Сайпудин, топливни аппаратурана ремонт ю слесараш Арчаков Ваха, Мерешков Илез, токарь Газдиев Махьмуд. Шоай трактораш тоаь эггара хьалха баьлар трактористаш Чабиев Салан-Гири, Арсамаков Ибраьхlим, Оздоев Хьасан, Алиев Суламбик. Хlанз шоай новкъосташта гlо деш ба уж.

«Назрановский» совхоза МТМ коллективо дика кхетадеш къовбаьдеш тlаийцар КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Ю. В. Андропова дешаш: «Ховдамболлаш къовсам болабе беза нийча беса толхаль а партийни, пачхьалкхен, къахьегама дисциплина телхаяра духьала».

Во беш бола болх, гlулакх керттlа ца леладар, бехктокхам ца хилар эггара юкъарчал доацашагlча тайпарех ца lатлаш дусаргдоацаши lаткъа деза болхлочун материальни вознаграждененга, цуна карарча гlулакха, моральни авторитета.

Цу юхамеччахьарча хlамай хир хоададеш къовсам лоаттабе лаьрхlад тха коллектива, уж дlадаха кхо кхоачаргба моллагlча къахьегама коллектива. Цу гlулакха лоаркlаме да тlадиллача гlулакха хьалхара чlоагlа бехктокхам хетаргболаш хlара къахьегамхочоа кхетам балар, вай болх дикагlа бой, дикагlа дахаргда кха баьнь дешаш кхетадар. Иштта кара вlаштlехьдаргдац вай лаьрхlар чакхдаккха, коммунизм хьалъяра ерригача участкашка доккхий толамаш даха.

Халахете а, хlанз а тlехьа болаш ба кайна вай законодательства шийна еннача бокъонех, гlойленех пайда а эцаш, шоай декхараш, де дезараш дийцеш, цоашта тlадиллача гlулакха хьалхара бехктокхам бицболийташ бола нах.

Масала, балха балха каст-каста тlехьабусар дий воlи Васильевгlар — Виктори Анатолийи. Царга дехар доlа, эхь хетийтар, болхлой собранешка бувцар уж. Юхера а, тха коллективе дlахо болх бе эхь а хийтта кхыча организаце — коммунальни предприятейи благоустройствеи коллективе балха а баха, хlана цига хьаьнала къахьегаш боахи уж.

Балха хьабахка каст-каста тlехьабус слесарь-аккумуляторщик Гарданов Бемболат, трактористаш Альтиевски отделенера Оздоев Беслан, Барсукински отделенера Дударов Ибраьхlим, Пливевски отделенера Аьигов Ибраьхlим, Насыр-Кортски отделенера Вабакиев Хажа-Мурад.

Укх шера бехктокхаме декхараш латт коллективана хьалхашка: бlаьстан юкъе кхашка дергдолча балхашта ерригга юртбоахама техника 23 февраль хьатlакхачалехьа кийчъяь йоаккхилга; 1983 шера цхьоалагlча квартале тоае езаш хиннача 18 трактора меттел, 23 трактор тоаелга.

Иштта хургда Кхачан программа чакйоаккхача, цхьайтталагlча пятилетка кхоалагlча шера планаши социалистически декхараши кхоачашдеча оаха лоаца дакъа.

Я. АЛВОГАЧИЕВ,
«Назрановский» совхоза мехмастерской заведующи.

ДИКА ХОАМАШ

«Хlара балха дийнахьа тlехдика дисциплиней хьадер дукхагlеи хилийта!» яхача девизагlа шерра социалистически яхь йоаржаьнча Горачеводски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараша бизза пайда нийбу шоай торонехи кхоачамехи. Цудукъа хlара сменагlа нормаш тlеххоачашъеш хьабоагlа уж укх кердача шера. Январь бетта хьалхарча шин декадагlа цар техад шин эзар метр гарга бурув. Из хул планагlа даьрхlачул совгlа 150 метр гарга.

Укхаза яхье хьалха латташ я буровой начальникаш Дутаев Али Магомадович, Савельев Геннадий Дмитриевич, Ковалев Дмитрий Федорович керте латтача бурувдеттарий коллективаш.

* * *

Укх шера иштта дика къахьегаш ба Малгобекски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараш а. Хlанзале плаанал совгlа дукха метраш будув техад цар.

Къаьстта хьинаре къахьегаш я Хадзиев Михаил, Атарщиков Иван, Михайлов Степан керте латта коллек[illegible]

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СМЕЖНИКАША МЕЛО ЦА ЙОРЕ

Нохч-Гlалгlай гlишлошъеча управлене даим хьалхалатташ хьайоагlача подразделенеех цаl а № 105 йола дlа-юха лела механизированни колонна. Шоллагlча квартала итогех хьалхара моттиги кхоалагlча квартале шоллагlа моттиги лаьнкхаяр дlадахача шера хьинар долча коллективо.

Старопромысловски районе хьалъеш латт 480 сага гlулакх дергдола берий поликлиника, Первомайская яхача станице — школа, Калиновская яхача станице — хьй цlендеш йола сооружени. Дlадахача шера эксплуатаце дlаденнад «Союзавтоматстром» опытно-экспериментальни завода болхлошта лаьрхlа хьалдеш дола 55 квартира йолеи «Старогрознефть» НГДУ коллектива лаьрхlа 70 квартира йолеи кирпичах детта цlенош.

Ханал хьалха кхоачашдаьд коллективо дlадахача шера шоай низашка де дезаш хинна балхаш, хlаьта генподрядах йола план низткъала мара кхоачашъе вlаштlехьдаьнадац.

— Дlадахача шерара производственни хьоккамаш во дац тха — яхаш дувц ПМК-105 керттерча инженера Хатуев Суламбика.

— Амма, бакъда, тха сагот деш да цхьа хlама — тха бехк а боацаш эксплуатаце ца луш объекташ йисай. Масала, 193 моттиг йола къоарча бераша лаьрхlа школа яь яьннац. Кхо бутт совгlа ха аьзар цун проектно-сметни документаци хьа ца кхоачаш. Хlаьта укхазара нулевой цикл дlайолаьчул тlехьагlа гучадаьлар кхы а цхьа ноакъарле йоаlа. Объекта кlала гlолла дlайодаш хиннай хинеи газеи проводаш. Уж дlа а яьха кхыча метте гlолла lойохкаш йоайир кхы а цхьа бутт совгlа ха.

Первомайски станицера юкъера школа яь яьар а юкъаlтlисад из объект № 245 йолча ПМК коллективо хьалъе йола а яь графикал тlехьайсар бахьан долаш. 576 эзар сом сметни мах болча цу объекта тlа массеха бетта 93 эзар сома маьхьа мара болх баьбадар цу организаце болхлоша. Хlаьта ПМК-105 коллективо июль бетта деиз кареерзаьи 300 эзар совгlа сома маьха капитальни вложенеш. Хlана, гlишлои болх баьннач тlехьагlа, дlахо де дезар де дезаш ба «Старопольпромвентиляция», «Кавэлектромонтаж», «Чечингазстрой», СпецСМУ-10 организацей субподрядчикаш. Цар мело ю шоаш де дезар ханнахьа чакх ца доаккхаш.

Кхы дикагlа хьалаш дац Калиновски станицера хьи цlенду сооруженеш хьалъеча а. Укх объекте эшшача боарамагlа аьшкабетонни конструкцеш хьатlаозац Грозненски аьшкабетонни конструкцей завода бехкагlа, из бахьан долаш дика балхаш чакхдаха вlаштlехьдалац.

«Хlара балха дейна — дика балха Знак» яхача девизагlа къахьегача ПМК-105 коллективе даим хьалхалаттарех я къона коммунист Боков Бадруддин керте латтача шоллагlча участка коллектив. Цо хьалъеш я берий поликлиника. Старогрознески мехкдаьттакошта лаьрхlа 110-и 45-и квартирий цlенош.

— Плановй заданех, социалистически декхарех дика лоаргlаш тха коллектив. СССР хьаяь 60 шу дузача денна накъадолхаш ханал хьалха хьал а даь эксплуатаце дlаденнад 110 квартира йола цlа, — йоах дlахо керттерча инженера.

Участка коллективо доала толамаш иштта дика хала йиш хургъяцар укхаза къахьегаш бола гlишлонхой барттайнех вlашш цхьоагlо чlоагlа йолаши бецаре. Участке къахьегаш я, республика гlишлошъераша юкъе цlи хеза вола гlишлоякло Черепнин Петр Петрович керте латтача каменщикий бригада, В. Вихлиева кулгалду столяраш, А. Зайцева керте латта маляраш, А. Ситникова кулгалду штукатураш. Ерригга бригадаш цхьан нарядагlа болх беш я. Дикка пайда лу цу системо гlишлонхошта, айю къахьегама дисциплина, лакхбу хlаране бехктокхам.

Социалистически яхье, хьабеча балха тlа шийтара къаьгга масал телар я Черепнин Петр Петрович керте латта барттайна коллектив. Цунга хьежжа къахьегаш я вож коллективаш а. «Дика» яха оценна наггахьа мара ца хулаш. «Тlехдика» оценка телаш дlайю цар хьалъю объекташ. Дlадаха шу долалуш ханал дикка хьалха хьалдаь а дьенка эксплуатаце дlаделар цар 88-квартирий цlа.

[illegible]

КЕРТТЕРДАР: БЕХКТОКХАМИ ДИСЦИПЛИНЕИ

НАХА ДІАДЕХ...

МагІалбикерча къахьегамхоша дег тІара къобалбеш хьаллоьц хьалха латтача Москверча предприятешна болх тоабара, къахьегама дисциплина телхаерашта духьалара къовсам чІоагІбара, «Сийн хоастами — къахьегамга хьежна» яхача девизах болх бара тІехьа дІаболабь керда патриотически болам.

Цу дешашта хетаь болхлой собрани хилар укх деношка МагІалбикерча «Сагопшинский» совхозе. Доклад яьча профсоюза болхлой комитета председателя Мамилова Розас, собране къамаьлаш даьча болхлоша, гІулакхерча наха цІенхаштта дийцар совхоза бригадашка, фермашка, кхыча доаньошна къахьегама дисциплина телхаеш моттигаш дукха хиларах, из бахьан долаш - совхозо шиина хьалхашка латта декхараш шерагара-шерага дизза кхоачаш ца деш хиларах.

Собране белгал ма даккхара, дІадахача шерара совхоза хьоккамаш 1981-ча шерачул кІезиг - дукха дикагІа деле а дукха цІенхаштара кхоачамбоацараш да боахам лелабара даькъе. ХІаьта уж белха дисциплина телхаярца дувзаденна а да дукхагІча даькъе.

Масала, совхоза кхаш леладераша совхка цул хьалхарча шерарчул дукхагІа платаш чупийцад, планал совгІа 800 тонн а луш пачхахьалкхенна из дІаденнад. ХІаьта а хІара гектара тІара чуийцар 20 центнер мара яц. МагІалбикерча лаьттанга диллача дукха дац из. ЛурчогІарчул шоэза дукхагІа номсаш чуийцай совхозе соахка. ХІаьта а пачхахьалкхен план кхоачашъяьц 45 процент мара.

Хьалхарча шерашкарчул дукха дукхагІа доакъараш Іалашдаьд совхозо дІадахача шера. ХІаьта хьажнІий силос дІальчв юхеднсараш дика дац. Техкача неклассни хинай 60—70 процент йоли сенаши. Агротехнически бокъонех доагІача тайпара балхаш леладаьдаларе дикагІа хургдар доакъараш. Уж во хилара бехке ба цу балха кулгалдеш хиика А. М. Коритовн, И. Ю. Белхароевн. Цхьабакъда, царгара цхьане а йоп дийхадац, цу бакха тІара дІа а баьха кхычехьа хьо жабарал соагІа.

ЦІенхаштта гІалат далийтад соний - баьцадаарий бригада бригадира М. А. Галаева, — белгалдаьккхар собране, — ХьалххеьчултІехьа гІа дукха кабуци ябакхаши йоалый. Хьалха Іпелал эттаяле а даь бІаргхьожам хиннабаларе ца йойта йиш яр уж.

Собране къамаьлаш даьраша белгалдаьккхар комсий отделене дукха кхоачамбоацараш хилар. Цу отделене кулгалхой вІаштІехьдаьнидац барт - цхьоагІо йолаш, кхоаенна комсаш лелаерий коллектив вІашагІйолла. ЧІоагІа ниййлха я хьувкъаш йола комсаш. Уж ниййлха йолча кердаяраш дІайогІара ханнахьа йоахко лаьц.

Цу отделенера цхьабола механизатораш шоашта дагадехкаьа дийнахьа балха хьа на боагІаш Іа, шоай бехкагІа цар тракторашь, кхыйола техника йохаеш моттигаш хул. Цу тайпара болх телхаберашта эггара дукхагІа дика дер да управляюще директорга докладной ядар. ХІаьта из цига дус, дукхагІча даькъе дисциплина телхаераш цхьаккха а тайпара бехктоІхаме а ца озаш. Дукха хувацалу цу отделенера бригадираш, агрономаш, кхыбола кулгалхой. ХІаьта, комсаш лелаеттга совхоза балха керттера лостам лоархІаш, массене а эггара дукхагІа йоакхо е езаш гІулакх ма дий.

Кхы дикагІа латтац гІулакхаш хьайбаш леладеча а. Совхка совхохо кхоачашъяьяц шуре, тха дохкара, Іаьсий кхедара планаш. Дукха моттигаш ниййлу хьайбаш довши къе ца долийта шрна урс хьокхаши. ХІаиз дуккача совхозе отарашка да цамогаши гІийлен дола яа. хІара отарашка шортта Іай кхоачам беш тайп тайпара доакъараш ІалашдаьдоІлаше. Укхаза лерттІе жена Іунал ца деш бола жа Іуй бехке ба. Цар балха боагІача тайпара тІахьожам лоаттабиц жа ферма заведующие А. Атаевен совхоза керттерча зоотехника Х. Боковен. 120 эзар сома зе хиинад совхоза хьайбаш леладара даькъе.

— Тхьо шу да со вай совхоза ферме божа беттаа йола, — аьлар Коригова Банате, — Дукхаза дикачи фух дола духьашка дахка доахан кхийлад вай ферме. ДукхагІча даькъе дика детта доахан на хулаш диеод уж. Хьалха а шоллагІа а даьхкача доаханна къаьстта чІоагІа Іунал эш. Божа беттачох тийпа да духьашка даьхкача бежанах дика етт белга. Дукха моттигаш хул тайп - тайпарча бехьапех цхьабола божа беттараш балха хьа ца боагІаш. Цар доахкн ханнахьа ца детташ дус. Из чІоагІа Іатка. Цулухьа, Шендаь дІадаккта деза божа беттараш балха тІера бувлилга. Дика доахан да соахка ферме доаладьраш. Царех 160 бежан соахка даьхкад, укх шера дехкаргдолаш да дукхадараш. ЧІоагІа ниййса да уж кхоза деттаргдолаш оттадар. Из бахьан долаш ше леладеча доахангара шозза детташ хиначул 10—15 литр дукхагІа шура йоакх дийнахьа хІара божа беттачо. ЧІоагІа хьовзам хул тха балха Іуйрийна балха нах дІакхувла машина тІехьахьлча. Цу тайпара моттигаш ниййлу ферме. ХІара болхло къахьегама дисциплина йохаш, цийна тІадилла гІулакх кхоачашдара бехктокхам лелахо болаш хуле белгала тоабе йиш я доахан леладеча ферма болх.

— Советски законах кхаь дийнахьа балха тІара мукьа воалийт саг йоаланц саг, — белгалдаьккхар мастерской заведующие Бекбузаров Макшарипа. — ХІаьта вай совхозе саг йоалаяьчун вежарий, цуй цІагІа мел вар, кхы дІахо гаргара бораш а шоай балха хьебагІоц цу кхаь дийнахьа. Из цІенхаштта къахьегама дисциплина телхаета за. МоллагІа саг хиіц ца машинаца а мотоциклаца а чуваагІа совхоза кое, кованагарга вагІача хаьхочо хІама ца овлаш. Арехьара нах пропуск йоацаш чу ца ахийта ховаь вецей из хаьхо? Чарх, машина, кхы хІама тоае тха мастерске ух вІалла малаш йа ца ховраш а тІехьа. Из гІулакх а соца ца дича даргдолаш дац.

Хьайбаш леладеча отделене управляюще Гандалоев Къарачо, мехотряда начальника Боков Махьмадо, кхыбараша совхоза керттерча инженера кулгалдеча инженерни служба, критика ец дийцар механизаторий, шоферий дисциплина лоха хиларах.

Цар белгалдаьккхар трактористаш шоашта дагадехкача хана цхьанеста хоаттам бовцаш балха тІера бувлилга, цхьабараш вІалла хьа а ца боагІаш цІагІа Іелга. Из бахьан долаш бригадашка дукха тракторац еца латтилга, гурахьа дийнача платашта тІагІолла навкъаш а дехкаш доахаш жап латтача чаТІакхухьилга, иштта кхыдола дисциплина телхаеш, бехктохам ца хилар - гойташ дола гІулакхаш.

Собране къамаьлаш даьраша белгал ма даккхара, геттара во дел автопарка болх. Шофераша шоай цІагІа лоаттаю болх баьнначул тІехьагІа совхоза машинаш, са чилла а шоай гІулакхашта хехи, тІаккха совхозе балха тьабахьача тоае дІаетт. Из бахьан долаш 40 процент мара балха араяла автомашинаш. Шофераша кхоачашдац совхозе керттерча специалистаца дьаьар. Гаража, заведующена, механика ца ховш хул балха арадла йиш йола, тоае еза машинаш малагІаш я. Цкъаза вІалла уж мичай ца ховш а хул уж. Цу гІулакха цІенхаштта тІахьожам оттабе а гаража болх тоабе а беза совхоза керттерча инженера, кхыболча кулгалхоша. ХІана аьлча, автопарко лерттІа болх барах тийша дукха да бригадашка, фермашка, кхычахьа.

Собране къамаьлаш даьча совхоза директора М. Ю. Белхароева, керттерча зоотехника Х. М. Бокова, керттерча инженера М. Саутиева, партокома секретара, М. М. Бокова, кхыбараша мукІарал дир белгалдаьккха кхоачамбоацараш, къахьегама дисциплина телхаяра. ТІадилла гІулакх дизза кхоачашдара хьалхара бехктокхам лоха хилара — шоай бехк болги белгалдаьккхар шоай оагІорахьара тІахьожам чІоагІбе безилга, тІадилла гІулакх кхоачаш ца деча нигара лирагІа жоп деза дезилга.

ЛоархІаме да ханнахьа балха хьавар, болх чакхбаьлча цІавахар, лоадам боацача гІулакхашта балха тІера па вувлар, прогулаш ца яр, — белгалдаьккхар собране. Цхьабакъда, цул а лоархІамегІа да ше кхоачашде хьаййца гІулакх дикеи ханнахьев чакхдоаккхилга, моллагІа хьабеш бола болх тІехдика белгге, дІахо болх тоабара торонаш лохилга, царех бизза пайда эцилга, пачхахьалкхен планаш, тІаьйца социалистически декхараш дизза кхоачашделга. Из деррига чулоацаш да къахьегама дисциплина чІоагІъяр.

Шоай балха тІара гІалатеш гучадоахаш, дІахо йоача хана уж ца хилийтара навкъаш белгалдоахаш, критике еш чакхъяьлар болхлой собрани. Кхы а дикагІа хургдар цу собране дакъа лоацаш дукхагІа болхлой хиннабаларе.

Из кхоачамбоацар дІадоаккхаш хІара бригаде, ферме, отделене цу тайпара собранеш шоаш чакхйоахаргхиларах тешеш белар совхоза партокома секретара М. М. Бокова. Из пайдане а хургда.

А. ХАРСИЕВ.

№ 1 йола «Агитатора блокнот»

Кепа а теха, араьний КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропагандаи агитаци отдела «Агитатора блокнота» аргІанара номер. Цу тІа «ЦІебайракхаш лелаеча «коллективашка» яхача рубрикана кІал я «СовгІата низ чубоссийт», керда коталонарі яхара тІахьех» аьнна «Грозтрубопроводстрой» треста электросварщика, «НГІАССР заслуженни гІишлонхочо» А. Шпака язъяь статья.

КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума итогаш ювцаш хиннача Грозненски района «Заря» совхоза баьпадвараш кхедеча № 7 волча бригада къахьегимхоша шоашта социалистически декхар тІеийцад: ихе шера шиітта шера задани кхоачашьергья, аьнна. Иштта доккхий толамаш даха шоашта мишта карагІдаьннад дувц бригада кулгалхочо, агитатора З. Д. Элильханова.

Къона коммунист Амерханов ХІарон — «ГІикаловское» яхача опытно производственни боахама зоотехник, юртбоахама Іилмий кандидат — агитатори пропагандисти хилара тарра шоай коллективе кхетама бокха болх беш ва. Ше лаьньча корреспонденце тІа цо дувц ферма болхлой къахьегама гІулакхех.

Номер тІа я вовзаш волча ва Іунна. Социалистически Къахьегама Турпална П. А. Эзмухамбетовца аьча беседах йола материал.

КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеш

ЭКОНОМИКА ДЕГІА А УХАШ ЧІОАГІЛУ

ТІехьарча шерашка Назрановски района экономике дика хувцамаш хиннад. Кхы тІа а низалаш производствана юкъедоаладаьд, дукхагІа арахец промышленни продукци, лакхъеннай нуй дикал.

СССР 60 шу дизара деха ма доагІа накъадахьра районерча -промышленни предприятешта юкъе яьржа хинана социалистически яхьо къахьегамхой хьинар айдаьдад. 1982 шера а бІарчча пятилетка а заданеш толаме кхоачашъяра беррига а низ тІабахийтаб. Промышленни продукци маькала яккхара шера план 102,2 процент кхоачашъяьй. ЦхьайттагІа пятилетка йолаелча гІоне планал совгІа 1500 эзар сома маьха продукци арахийцай района промышленни предприятешка. Иштта кхоачашъяьй къахьегама овсарле дегІаахара план а.

Практико хьахъох Іоаьча опытах, дика дІадоладаьча гІулайхех ха а ховш, пайда эцаш хилча пох беркат доалилга. Из иштта хилар хьахьоккхаш дукхха а масалаш доаладе йиш я. Къаьстта дувца безам ба са ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода партийни организаце коллективе беча организаторски, политико-кхетама балхах.

Воахама механизм эрга лаьккха тоаелга хІадехаш бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцаж кхоачаш а беш, партийни бюрос завода профкомацеп администрацеца цхьана мероприятеш оттайир производственнш подразделенешка бригадни подрядагІа къахьегилга вІаштІехьдаккхараи балха стимулирована яраи.

Уж мероприятеш чакх а йоахаш, Х пятилетке кердача хьисапе болх беш яр механически цеха 5 комплексна бригада, тІехьагІа 30 дІакхоачаш хилар уж заводе.

Х пятилетке кердадар юкъе а доладеш, болх барах къахьегама овсарле белгала лакхъелар, цхьайолча бригадашка 20 процентага дІаккхоачаш. Волхлеша бетта ийдеш дола алапеш а 10—12 процент дукхагІа хилар, технологически оборудованех, балха ханах дикагІа пайда эцаро. Оборудованех пайда эцара эффект 0,78 процентага кхоачаш лакхъелар, IX пятилетке 0,6 процент мара ца хиннача. Фондоотдача 3 соми 15 кепиги хилар, хьалха 2 соми 19 кепиги хиннача.

ТІехьара хьахулар дукхагІа хилийта гІерташ къахьегар бригада членаша, хІала аьлча пуцца дувзаденна дар цар алапеш а. Балха говзал лакхъеш а керда профессеш Іомаеш я бар болхлой. ХІаране овсаре къахьегилга, материалаш бийдал кхо а еш дІаухийтилга хьадалар. Кердача хьисапе болх беча бригадашка тоелар къахьегама дисциплина, кІезигъелар прогулаш, балхара нах дІабувлилга.

1975 шера заводе кадраш балхара дІаювлилга 33,8 процентага кхоачаш хинна дале, 1980 шера из цифра 22,8 процентага кхоачаш лохъелар. Укх шера кхы а лохагІа я из цифра.

Юбилейни шера тІаьнна хинна социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдаьчарех я мехлесхоза, мельзавода, кхыча предприятей коллективаш. Продукци маьхала яккхара шера план 111,6 процент кхоачашъяьй мехлесхоо, мельзаводо — 105,9 процент. Иштта лакхъ я укх предприятешка къахьегама овсарле а.

Экономика дегІаахарга хьежжа районерча къахьегамхой вахара хьалаш тоалу. ЦхьайтталлагІча пятилетка чакхъяьннача шин шера 10 пятилетке цу юкъагІа хинначунца ниййсдича болхлойн гІулакхерча наькхен алапеш 17,8 процент лакхденнад. Иштта бахача нахага 39 процент дукхагІа дехкад товараш. Нах чубаха 86 эзар квадратни метр йола цІенош. 90 моттиг йола берий беш хьалъяьй. 33 километр дІоахал дола газопровод йиллай, 1030 квартира чу газ а юллаш.

Района дукхагІйолча промышленни предприятеша толамаш а доахаш къахьеге а, белгалдаккхаза дергдац цхьайолча моттигашча дола кхоачамбоацараш а. ХІанз а йолаш я пІаноза заданеш кхоачаш ца еш йола предприятеш, цехаш, участкаш, бригадаш. Араеца продукци ма хила езача тайпара дикал лакха йолаш. Бе безачв бесса бола бац къахьегама овсарле лакхъяра, дІадодар кІезигагІа а долаш, тІехьара хьахулар дукхагІа хилийтара.

1983 шера тІаьйцача пленаш тІа белгалдаьккхад товарни продукци дика дукхагІа арахецилга. Пятилеткна кхоалагІа шу юкъметтера долга кхета а деш, боахахий кулгалхоша, юкхьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша эргабаьккха тоабе беза болх, бизза пайда эца безе йолча торонех кхоачашеш.

КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленуме къамаьл деш ноаъхосте Ю. В. Андропова аьлар: «Халкъа боахаме доккхий кхоачамаш да вай. Уж кхоачамаш леха деза Іилма - технически прогресс сихъярца, Іилмана карагІдувлараш, техника, хьалхалатта опыт шерреи сиххен производствана юкъехувларца».

Пачхахьалкхен заданеш кхоачашъяра, дикал лакха йола продукци арахецара мел эша торонаш йолаш я тха района промышленни предприятешка. Пленуме белгал ма даккхара, эшар да керда техникен къахьегама керда методаши юкъейоаладелга. Тхона хьалхашка латта декхараш да халкъа рузкъа кхоми хьурмати деш уж производстве дІаухийтилга. ЦІенхаштта дувца деза хІара участке партийни, пачхахьалкхен, къахьегама дисциплина чІоагІъелгах.

Ноябрьски пленума решенеш кхоачаш а еш, къахьегама коллективашка бокха организаторски, политико-кхетама болх беш а тха партийни организацеш. Балха дикагІйола формаши методаши юкъе а йоалаеш, моральни а материальни а стимулех пайда а эцаш, шерагІа йоарикхо социалистически ахь. Кхоллама низаш солдахара тІатеІІа болх беш я идеологически актив — агитатораш, политинформатораш. Деррига а тІалеста да пачхахьалкхен планаши социалистически декхараши кхоачаши тІехкоачаши дара.

Н. КОРОСТОВ,
КПСС Назрани райкома шоллагІа секретарь.

Грозненски ацетонови завода № 3 йолча цехе дикагІа лоархІачарех я мастер Хантиев Юнас керте латта кагирхой сиеть. Болх дика барца, къахьегама дисциплина телха ца ярца, шоай декхараш дизза кхоачашдарца белгал баьнна къона болхлой.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) аппаратчица Артеменко Наташа, мастер Хантиев Юнис, аппаратчицаш Байбатырова Аминат, Клименко Марина.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

МАШАРИ ЦХЬАНА ЛЕЛАДУ ГІУЛАКХАШИ ЧІОАГІДАРАХ ТЕЛА СОВГІАТ

Пхи со болча сецкъане хьалхешка вІашагІтовсаден вад доттагІала тІехьа лийца наькха кулгаш. Лаьттан тІерча дерригача халкъий машар, вошал, цхьана леладу гІулакхаш хьахьокхаро кеп а йолаш. Иштта сурт долаш я итт шу яьлха СССР Лакхехьарча Совета Президиумо оттаь халкъий ДоттагІала орден. Из тел, цун статуса тІа дІаядаь ма хилара, «халкъашта юкъе машари цхьана леладу гІулакхаши чІоагІдара» юкъе доккха дакъа лацарах.

Таханарча денга кхаччалца из орден ениай дукха къамаш дахача Советски пачхьалкхенна юкъейоагІача сержтачи союзни автономни республикашта, дукхача автономни областаштев автономни округаштен. Из шиі законочерность йолаш да, хІана аьлча доттагІала, цхьана гІулакхаш леладара, машара принципаш практике чакхдахара дола масал а хиина дІаэттад ССР Союз хьаяри дІахо детІаккхувлари. Уж принципаш советски вахара хьесана правствении хиина ца Іеш, конституционни а норма я.

Халкъашта юкъера доттагІала цхьана леладу гІулакхаши дегІаккхувлара юкъе, дуцен халкъашта юкъерча тІсни духьаларча болама юкъе доккха дакъа лоац советски общественни организацеш, масала, советски кхалнаьха Комитето. Цун гІулакхаш а иштта дукха ха йоацаш белгалдаьтал халкъий ДоттагІала орден ялара.

Кхыча мехкий гражданех эггара хьалха из орден енийрех я Нгуен Тхи Бинь — Вьетнама йоккха общественни деятельница, йовзаш йола машара тІехьара къовсамхо. Цунна совгІат далар шерра белгалдаьккхар шина а мехка общественносто. Ераш да эггара тІехьагІара масалаш. Халкъий машар, кхерамзале, цхьана леладу гІулакхаш чакхдоахаш хьинаре къахьегарах халкъий ДоттагІала орден еиний 1982 шера сентябре СССР-ерча Финляндие Чрезвычайни Полномочни посола Яалко Халламан берий художники - сатирика Херлуф Бидструпан.

Юрий КОРОЛЕВ.
(АПН).

ЦІеча уголокий балхага хьажар

ХИЛА ДЕЗАЧОА ГАЬНА...

РЕЙД

Укх деношка тха рейдови бригада хилар МагІалбика района боахамий шурий-товарни фермашкарча цІеча уголокий балхага хьожаш.

Тхо да «Кавказ» яхача винсовхоза № 2 йолча ферме. Ферма коа чуволлача дагІа цІалг. Цу тІа хьалтеха йоалл ши лозунг. Царех цхьанне тІа йоах: «ХІара фермана — лерттІа вІаштІехьбаьккха къахьегам». Чудовл тхо цІеча уголоке. Укхаза йІайха а цІена я я. Гойтара агитаци дика кийчъяьй. БІарг тІоотт укх шера цІеча уголока бе безача балха плана. Из ала хІама доацаш я. Укхаза улл чакхйоахача мероприятей журнал. ХІаналехье чакхьяьха дІаялаь массехк мероприяти я цу тІа. Уж чакхъяьхараш ба партийни организаце секретарь Г. А. Коверова, рабочкома председатель А. П. Герасименко. Парторганизаце секретара къамаьл хиинад КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума решенехи цу даькъе МТФ болхлоишта хьалхашка латтача декхарехи. ХІаьта рабочкома председатела йийцай «Правда» яхача газета тІа хиина «Къахьегамга хьежна сий а» яха статья. Укхаза да социалистически яхьа бюллетень. Хьалтеха йоалл укх бетта хьалхарча декадах дукхагІа шура яькха бола доярка Исаева Алия, Магомадова Элиса, Батиева Заху, Герасименко Зоя даькъала бувцаш, кхы а дикагІа цар вьттув балар ловш ловца боакхаш йола «молни». Цу дерригне хьахьокх цІеча уголока заведующе йолча Исаевас ший декхар лерттІа кхоачашдеш хилар.

Агитмассови балха пайдане форма хийттар тхона цІеча уголоке хьалтеха яьлла «Довзий хьона», «Дагарде хой хьона» яха ши листок. Царех цхьанне тІа аьннад: нагахьа санна хІара Іаттагара хІара дийнахьа 100 грамм шура хьа ца йоаккхаш юсе, фермас дийнахьа йоаю 44, бетта — 1320, шера — 15840 килограмм шура, хІаьта цун мах 5702 сом ба. ШоллагІчун тІа дувц: республика шурий базисни хьоанал 3,7 процент я. Цхьан процента из хьоанал аьс вІаштІехьдоале, вай фермана по тІатох шера 18,3 тонн шура. Шурий хьоанал 4 процентага кхоачас аьттув хуле, вай коллектива тІакхетаргья 24 тонн, совхоза 55 тонн, республика 10000 тонн шура. Цу тайпарча гІулакхаша айбу хІара болхлочун бехктокхам, Іомабу уж кхом бе, хьурист де, хьинарегІа къахьега.

Ферма дика болх белга гучадоаккхаш я певах кхалъэхка укха ферма болхлоша тайп-тайпара толамаш дахарах тийнна цІе вымпелаш, фермана «Коммунистически къахьегама коллектив» яха цІи ялараха дола тешал. Бакъда, телевизор а радиоприемник а яц цІеча уголоке. ПхелагІа шу да аьлар доярица телевизор эцаргья яха, бакъда, таххалца дош кхоачашдаь дац. Цул тІехьагІа совхоза директорца Путилин Дмитрий Кузьмичаца къамаьл деш оаха из хьоадича, из телевизор эца дагавоацилга хайра тхона. Хьа ца яле а, телевизорга а хьежаш болхлоша болх ца бар кхерачох тара вар из...

Цул совгІа, геттара кІеанга хул укхаза автолавка. Хьалхьаш йола хІамаш а, анхар хьашташ ца довзаш кхухь. Тхо мел хиннача фермашка цу гІуланхех лаьца летІыр тхога доярки, скотникаш. Ахкарна эш хьамча кога гІирс, метта, кирт гІа гаташ, кисеш, гІайбай лоачараш, кхыйола хІара дениа эшаш йола хІамаш...

Ахриев ГІапура цІерагІча совхоза ферма. Іалаьмате шийла я цІеча уголоке, дежурнеш да тхо яхаш, ловйла хьоарча а бенна, маралийха, кхы чубахь моттиг в йоацаш, латташ бар къона доркаш Хилиева Мадинан Дадаева Маташи. Эсала кийтчъь и цІе уголок, тховнах Іочуух, хиі тІадаваш, из бахьан долаш талхаш латт цу чура гІандаш, дан дециа нерда газеташ журналаш.

«Сагопшинский» совхоза фермерча цІеча уголоке йІайха а безаме а я, хьана телевизор я. СовгІапчарча культболхлоша хоа кийчъяь я «Юртарча къахьегамхошта новкъостала» яха книжни выставка. «Тха маяхаш», «Цар лоралай Дьяле» яха фотостендаш. Йолаш я дежурни графни, хьайбашта луча доакъара лимит. Шура яккхара а пачхахьалкхенга из йохкара а план, Бакъда, укхаза я дац коллективни а индивидуальни а тІаьйца декхараш. Соакхи мел яккхай шура, укх шера мел йоакх гойташ йола графикаш. Гуш дац тахан хьалхле хьенга я. Эхь хеташ «лечкъача санна» тІехьашча доалл даьсса дола «Толамий улг».

...Іалаьмате чІоагІа бехабер «Советский» яхача совхоза ферме бода яикъ, иштта деха дар коа. Бакъда, цІена я йІайха а яр цІеча уголоке. Йолаш я планаш, графикаш, социалистически яхьа декхараш. Тахан хьалхле лелаеш я доярка Картоева Аня, Барханоева Марха, Картоева Диба. Шоаш кхоабача доахан группашкара дийнахьа 92,75,84 килограмм шура яьккхараш. Бувц укхаза эггара кІезига шура яьккха Мамилова Таги, Картоева Мадеш. ДикагІа болх бер а вогІа къахьегаш вар а вувцилга агитмассови балха дика форма я. Геттара къьнара дар укхаза деша Іодехка хиина газеташ, журналаш. КІезига хул укхаза культболхлой, автолавка, бытовой гІулакхаш деча организацей дикалаш, лораш.

Геттара эсала болх бу «Малгобекский» совхоза цІеча уголоко. ЗІамига да из чуйола цІалг. ІЗехе я цу чу. ЦеІ мара юха гІанд дац...

Иштта да тхо хиннача шурий-товарни фермай цІеча уголокий хьал.

Районни культотделе хьайбаш леладерий хьашташ кхоачашдара вІашагІъелла агитбригада яле а, цу фермашта шефство лелаеш моттигерча юртий культболхлой бале а. Іалаьмате хала къахьегам, дукхагІйола ха балха йоаккхаш болча хьайбаш леладерий культурни хьашташ кхоачашдара гІулакха тоьаж болаш дац.

М. МЕРЖОЕВ,
МагІалбика района культура отдела заведующий,
З. СОЛТУКИЕВА,
«Ленинское знамя» яхача газета корреспондент,
А. ХАРСИЕВ,
«Сердало» соб. корр.
Б. АБАДИЕВ,
«Сердало» спец. корр.

Планаши даьдаьннараши

СИБАРЕГІЕ—ЮКЪЕРА АЗИ ЯХА КАНАЛ

СССР мелиораце Министерства управленеех цхьанех лоацца ол «Главсреднеазирсовхозстрой». Цо леладу Узбекистана, Таджикистана, Киргизена, Туркменена ирригаци яра деш.

— Мехка цу зонерча долхача хиша шера Іюкхухьача хи боарам, — гІулакхах кхетаду тхо «Главсредиснзирсовхозстроя» начальника Хамраев Наджима, — юкъера лаьрхІача шера 130 кубически километр, хІаьта хий кІезига долча шерашка — 90 гаргга ба. Юкъерча Азера кертгера долха хиш — Амударьяи Сырдарьяи шоашта чурча хи дукхали кІезигади чІоагІа хувцилуш да, йІаьххача ханна уж геттара тІийхлуш хапаш хул. Из бехьан долаш хІавзале а хІара шера хІана ниййслац аьнна хелонаш ниййслу тхона хий ца тоьаш, хІаьта Іилмаи разработкашеи прогнозаши хьагойт гаргтарча хана Юкъерча Азе хий доалахьарча хи ресурсаи чотах хий тІа-тІа дукхагІа эшарашна дІаккхачийта торо йоацаш гІулакх оттаргхилар. Вокх оагІорэ, дукхача шерашка даьча лоархІамех, юкъера лаьрхІача Оби Иртыши яхача шин додача хина (царех Тобол яха хий хьаккийттачул тІехьагІа) чутІолла Іоуха хий 330 кубически километрал совгІа да. Оттаьча проекта тІа хьалхарча аргІана де лаьрхІа хІама дао, вешта аьлча шера 25 кубически километра боараме дола цу хиш цхьадола дакъа къулбехьенгахьа лостадаро, йиш хулийтаргья тха хІаьэчул совгІа 10 миллиард сома маьха продукци ухкахьа. ТІаккха дикка тІаккхетаргба боамби, ялат, баьцадоараш, кхыйола юртбоахама продукци. Прогнозни расчеташа хьахьокх Юкъерча Азеи Казахстанеи республикий къулбехьарча районашкарча пайда ца эцаш дадача лаьттай 15—20 миллион гектар юртбоахама оборота юкъеоза тха йиш хургхилар.

...ГІишлонхой бе безача балха боарамо цецвоакх. Канала хьалхарча аргІан трасса йІоахал Иртышц, Тоболи вІашагІкхетача моттиге дена Амударьяга кхаччалца хьархІача 2000 километр совгІа я, хІаьта шорал — 180 метрга кхоачаш. Цунна чугІолла дІадаха йиш я севугІда 1200 кубометр хий. Канал дизача хана максимально 15,5 метр кІоарга хургда цу чура хий. Цул совгІа, лаьрхІа да хий деккаш йола магистральш. Моттигера лоархІам бола оросительни обводнительни системаш хьае, масштабаш дреажни балхаш де.

ЛерхІаш да, проект кхоачашъе 12 шерагара 15 шерага кхоачаш ха эзаргья аьнна. Изал ха эшаргхилара бахьанаш дукха да. Эггара хьалха цига эшаргья низ болча лаьтта оахкача машиний Іалаьмате йоккха парк. Цул совгІа, ховш долча бесса, практике хулаш яц цІена экологически проекташ. Шеко йоацаш да, лаьрхІачул совгІа расходаш е езаргхилар, белгалдаьд экологически баланс ца толхаяра кхы а де дезаргдола балхаш.

— Цу дерригне дІадехаргда 10 миллиардагара 18 миллиард сомага кхоачаш капитальни вложенеш елга, — йоах Хамраев Наджима. — Оаха лерхІ, уж расходаш 10 шера чухь юхаметтаоттаргья аьнна.

СибарегІарча долхача хишкарча ха цхьадола дакъа къулбехьа тІоргдолча районашкара экологически баланс меттаоттаяра дешай хьакъехьа чІоаттІа дискусеш лаьттай шиі хана. Баланс толхаяр кхераш бар малхбузехьара специалисташ а. ХІаьта, долча бесса аьлча, дергдевий-Іеш къулбаседехьарча долхача хиний цхьадола дакъа къулбехьа дІадахийтаро вай мехкарча а Малхбузен Европа мехкашкарча а климата дикаенна хургдоаца хувцамаш? Соцакъамаьа деш вар тийша ва, из хІама хилара кхерам боацаш хиларах.

— Натохье санна, экологически баланса из хІама бохьоца кхераме хилча, цхьанне а бокъо лургъяцар тхова цу тайпара йола проект кхоачашъе — йоах цо. — Эггара хьалха из СССР беррига гражданаш Іалама чІоагІа йоакхо е. цуи рузкъа лораде декхарийла беш долча СССР Конституцена духьала хургдаьар бахьан долаш. Цо чулоац лаьттах я цун ченех а, хин ресурсех, лаьтта хьагІа мел долача хІамахи хьайбай дуненахьа хьахьалагІа пайда эцара, фо а хий а цІена лоаттадара, Іалача рузкъана воспроизводство ярей сага гонахьара го тоабарей дешай кІоартта йоакхо елга.

Къулбаседехьарча долхача хиний цхьадола дакъа къулбехьенгахьа лостадеш хилар терхал а деш, къулбаседен полушаре климата моделирования йича СССР Іилмай Академе институтий квалифицированни специалисташ Іа гучадайнад проекта хьалхара аргІа кхоачашйича укхаза хургдола хувцамаш, шоай масштабага диллача, укхаза хулаш йолча естественни климатически колебанеел дукха кІезигагІа хилар. ДоагІаш дола тохкамаши экспериментши ньар полярни фордий «водни отопление» проблемашта, прилойманни территорейн ушалийн йІоахала режима, влагооборота атмосферни гамы. Советски Іилмахой вывод цар масса е а къоабалъеш я — къулбаседехьарча долхача хиний цхьадола дакъа къулбехьенгахьа дахийтарагІа климатически, экологически характер йола цхьаккха тайпара цІенхаштара хувцамаш хург ца хилар.

Дувзи йиш я аьха готтача локальни хьакъехьарча хувцамех. Хий лоттаду моттигаш чургІолча зоне (радиус 10—15 километр) фен температура Цельсех Іай 1—2 градус лакхьяла а аьхкий иштта лохьяла а тарлу. Обски губа къулбехьарча дакъ тІа шан тІоа тІабужаш йола процесс латташ лоадам боацаш хувцамаш хила мег. ТІерадаьккха дІадохийтача хин боарама тІара гІеттача Іапаро атмосфере хьалйоалача тІоадалах 1 процент гаргга лоацаргда. Гуш долча тайпара, Іилмахошта детачох, хила тарлуш дола хувцамаш доккхий дац. цхьабакъда уж а хІанз цІенхашта тохкаш да. Декхар латт, хила тарлуш йола локальни хьисапера цу гІулакха тІехьале ма могга кІезигъярах.

Андрей ДУБРОВСКИЙ.
(АПН).

Совгӏаташ даькъала хилда шун!

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо дуьнахча шерашка цӀена къахьегарахи къахьегаме карагӀдийнарий хал беши СССР Лакхехьарча Совета Президиума цӀерагӀа «Къахьегама ветеран» яха медаль еннай.

ЗАВОДСКОИ РАЙОНЕ ГӀОЛЛА

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене спецРМЦ-е гӀолла:
Боев Владимир Семеновича — пенсионера.
Гречишкин Борис Семеновича — слесара.
Волков Леонид Николаевича — слесара.
Шамаев Иван Илларионовича — слесара.

Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъяра управлене УПТК гӀолла:
Михайловская Дина Симоновнана — ПО начальника.
Сизько Любовь Федотовнана — болхлочоа.

«Грознефтеоргсинтез» яхача п/о РМЗ-е гӀолла:
Нерух Николай Ивановича — рамщика.

«Нефтехимзапчасть» яхача Грозненски заводе гӀолла:
Могучева Тамара Максимовнана — машиниста.
Подколзина Екатерина Георгиевнана — болхлочоа.
Стародубцев Сергей Александровича — формовщика.
Эльмурзаева Айманевна — стерженщицана.
Яхъяева Тамара Магомадовнана — земледела.

«Ставропольпромвентиляция» яхача треста Грозненски монтажни участке гӀолла:
Кучегуров Владимир Максимовича — пенсионера.

«Грознефтеоргсинтез» яхача п/о управлене аппарате гӀолла:
Каверина Людмила Петровнана — йоккхагӀйолча инженера.

Санитарни просвещене республикански ЦӀагӀа гӀолла:
Карпяк Петр Семеновича — завхоза.

Грозненски столовей тресте гӀолла:
Аветисян Эрикнова Саковнана — буфетчицана.
Алексеева Тамара Кирилловнана — кочегара.
Акишина Варвара Петровнана — уборщицана.
Бондарева Александра Филипповнана — буфетчицана.
Воробьева Мария Рафаиловнана — лоточницана.
Донцова Екатерина Николаевнана — болхлочоа.
Джабагиева Гениаде Марема — уборщицана.
Ермошко Лидия Ивановнана — повара.
Зерьнова Клавдия Федотовнана — администратора.
Кондратьева Мария Петровнана — болхлочоа.
Подогова Ольга Андреевнана — повара.
Рыжковская Елена Павловнана — буфетчицана.
Супонина Вера Тарасовнана — уборщицана.
Сборчина Евдокия Емандиловнана — уборщицана.
Устименко Нина Ивановнана — кассира.

«Грознефтехимремстрой» яхача тресте гӀолла:
Ишев Михаил Ивановича — слесара.
Сафонова Александра Романовнана — электросварщицана.
Савенков Иван Федоровича — йоккхагӀйолча инженера.

«Чеченоингушстройматериалы» яхача объединене грозненски № 1 йолча КСМ-е гӀолла:
Витиева Айна Магомедовнана — загрузчицана.

«Солнечный» яхача берий тубсанаторе гӀолла:
Авилова Мария Галактионовнана — медсестрана.

ВӀашагӀтехача Грозненски ТЭЦ-е гӀолла:
Литвинова Валентина Ивановнана — кладовщика.
Новикова Лидия Андреевнана — пенсионеркана.
Резанова Надежда Дмитриевнана — пенсионеркана.
Садовский Николай Васильевича — машиниста.
Шаряпев Николай Сергеевича — электрослесара.
Широкова Раиса Константиновнана — каменщицана.
Юсупова Маликвна — пенсионеркана.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене ВОХР-н вӀашагӀтехача отряде гӀолла:
Нестерова Юлия Константиновнана — контролера.
Федоров Григорий Михайловича — шофера.

«Чечингстройтранс» яхача производственни автотранспортни объединене гӀолла:
Славакова Валентина Николаевнана — ТБ инженера.

«Грозэнерго» яхача РЭУ Малхбоалехьарча электрически сетийна гӀолла:
Шебельников Василий Ивановича — слесара.

«Чечингфото» яхача производственни объединене гӀолла:
Крякова Мария Николаевнана — кассира.
Нурмакова Наталья Васильевнана — фотолаборанта.

№ 1 йолча болх беча кагирхой школе гӀолла:
Дашевская Антонина Михайловнана — пенсионеркана.
Симонянц Зоя Людвиговнана — хьехархочоа.

Госбанка Нохч-ГӀалгӀай республикански конторе гӀолла:
Карнаушенко Зинаида Тимофеевнана — йоккхагӀйолча экономиста.

Грозненски щетинови заводе гӀолла:
Кошенкова Любовь Дмитриевнана — аппаратчицана.
Черкас Николай Федоровича — слесара.

НГӀАССР халкъа тӀехьожама комитете гӀолла:
Грузинова Роза Ивановнана — канцеляре заведующена.

Горисполкоме гӀолла:
Гаврина Евдокия Андреевнана — уборщицана.
Панченко Яков Федотовича — пенсионера.

«Чеченингушрыба» яхача объединене гӀолла:
Головина Мария Павловнана — обработчицана.
Финичук Анна Сергеевнана — котельщицана.

Грозненски горпищеторге гӀолла:
Бабаян Маргарита Беклаовнана — зӀамагӀйолча продавеца.
Дронова Агафья Федоровнана — пенсионеркана.
Коноткина Надежда Васильевнана — пенсионеркана.
Саркисова Ирина Карапетовнана — продавеца.

«Росмясомолторга» грозненски хладокомбинате гӀолла:
Глущенко Дмитрий Тимофеевича — слесара.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета ГӀулакхий управлене аппарате гӀолла:
Азимова Мария Алексеевнана — уборщицана.
Скрынников Александр Георгиевича — пенсионера.

«Грознефтеоргсинтез» яхача п/о военизированни [illegible] гӀолла:
Сытник Борис Андреевича — пульта командира.

№ 7 йолча специализированни треста грозненски монтажни управлене гӀолла:
Исаков Николай Алексеевича — слесара.
Орешкин Иван Александровича — газорезчика.

Н. Анисимова цӀерагӀа НГНПЗ-е гӀолла:
Агошко Александр Ивановича — слесара.
Веленко Людмила Степановнана — машиниста.
Брыкалин Николай Кузьмича — оператора.
Глухова Валентина Григорьевнана — электромонтера.
Гончаров Анатолий Леонтьевича — слесара.
Дворниченко Евгений Владимировича — лаборанта.
Дорогокупло Александра Николаевнана — оператора.
Зернова Мария Ефимовнана — оператора.
Киселев Петр Тимофеевича — йоккхагӀйолча оператора.
Лебов Виктор Васильевича — машиниста.
Масленников Александр Михайловича — слесара.
Наумчик Ольга Георгиевнана — штукатура.
Пашкова Евгения Ивановнана — йоккхагӀйолча оператора.
Пятыров Илья Ивановича — отдела начальника денхараш кхоечаидечоа.
Рулева Валентина Константиновнана — воспитательницана.
Сачук Лидия Федоровнана — оператора.
Самородов Юрий Константиновича — оператора.

«Грозэнерго» яхача РЭУ энергонадзоре гӀолла:
Бородина Александра Трофимовнана — контролера.
Гребенникова Тамара Петровнана — йоккхагӀйолча оператора.

«Грозэнерго» районни управлене гӀолла:
Федько Валентина Сергеевнана — бухгалтера.
Хрусталева Юлия Александровнана — сектора кулгалхочоа.
Харина Нина Андреевнана — сектора кулгалхочоа.

НГӀАССР торговле министерства Грозненски универмаге гӀолла:
Анзорова Халисата — уборщицана.
Абубакарова Чегу Абдулхамидовнана — уборщицана.
Карунва Марема — уборщицана.
Кучерова Елена Михайловнана — йоккхагӀйолча продавеца.
Кузьменкова Евгения Михайловнана — йоккхагӀйолча кладовщика.
Мельниченко Ираида Ивановнана — пенсионеркана.
Соколова Анна Тимофеевнана — товароведа.
Суходимникова Галина Андреевнана — пенсионеркана.
Реутова Зинаида Лукьяновнана — йоккхагӀйолча товароведа.
Эдиева Манзар Салмановнана — дворника.

№ 6 йолча юкъерча школе гӀолла:
Дурнева Наталья Андреевнана — хьехархочоа.
Медина Елена Григорьевнана — пенсионеркана.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. ВОКОВ.
Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный,
1982 шера 27 декабрь.

ДОТТАГӀАЛА КХУВРЧ

Город Назрана № 3 йолча школа КИДа лаьрхӀа къоастаьча кабинете чуваьлча доккхача цӀейна юкъе дакъа лоацаш волаш санна хеталу сага. Цу тайпара уйла эгтара хьалха дег чу йоссийтараш ба КИДа дикагӀйола активисташ, цӯн кулгалхо Фаргиева Абукара Елизавета. Цу кхалсага хьинарах «Солидарность» яха клуб ший тайпара идейно-политически балха центр а хиъна дӀаэттай школе. Фаргиева дег тӀара раьза я ший зӀамагӀа болча гӀончашта Шибилова Марема, Котиева Ингайна, Альтамиров Башира, Калоева Лейлайна, Евлоева Зинайна, кхыча берашта.

— Къаьстта а берий теркам тӀаозарех да, конференцеш чакхъяхар, — яхаш дувц КИДа кулгалхочо Е. А. Фаргиевас. — Соахка денз клуба балха юкъейоалаьйй оаха укх темаех йола конференцеш: «Советски Союзо наьха кхерамзле, машар бахьаш лоаттабу къовсам», «Ленински къаман политика — нийсхони халкъий доттагӀалеи политика», «Хьа вoӀ, Даймохк!», кхыдраш. Цул совгӀа, оаха доттагӀал лелаеш йолча Орджоникидзерча № 15 йолча школа КИДаца цхьана чакхйоах доттагӀала фестивалаш. Иштта, дика доттагӀал хоттаденнад цхьа УССР Бердичево яхача городерча № 3 йолча школа, Чувашски АССР Чебоксары яхача городерча № 12 йолча школа интернациональни доттагӀала клубаца. Тхоай балха опыт йийкъа Ӏаьц тхо царца, оаха дӀа-юха гӀо а ду тайп-тайпара мероприятеш кийчъеш.

Назранерча № 3 йолча школа КИДе болх беш я иштта «Къона этнограф» яха кружок. Из кружок хьийнйиллар соахка хиннача мехка а республика а юбилейна лоархӀам дешархошта дикагӀа дӀабовзийташ болх бе дагахьа. Берашa дукха материал гулйир шоай ураях, шоай халкъа историех. Из гулъеш энциклопеде томаш, дукха книжкаш дийшад цар, экскурсешка баха хиннаб ГӀалгӀайчен лоаман юрташка, вӀашагӀбеттабеннаб цигарча къаьнагӀа болча бахархоица, дӀаяздаьд цар дагалувцараш, легендаш, фаьлгаш, кицаш, кхыдараш. Дерригa, берашта карагӀдаьнар дувц КИДа а школа музея а советашка, тохк цар гулдаь материал, дикагӀча оагӀорахьа метта йоалаю. Цул тӀехьагӀа берашa из материал ларде а ийце, язъю рефераташ, уж шоай новкъосташта хьаехаш ка собранешка а кружокашка а еш.

Р. ШАХИЕВА.

СОЦИАЛИЗМА МЕХКАШКА

Болгаре юрта боахам тахан

Производства концентрацегеи централизацегеи, юртбоахама керттерча культурий хьувкъама лакхалга, хьайбий продуктивностага диллача дунен тӀа хьалхале лелаерех цаӀ ба тахан Болгарски юрта боахам.

Социализм хьаьлча шерашка юртбоахама продукце производства боарам 2.5 зза алсамбаьннаб мехка. ХӀанз укх сахьате дунен тӀа хьалхара моттиг лоац НРБ сага-сих лоархӀаш гидуаргаш, сибаз, тхьамка чудара, шоллагӀа моттиг лоац кӀаи хьажкӀаши чуьрга диллача. ХӀаьта кӀи хьувкъам дукха лакхагӀа ба ЕЭС мехкий юкъерча боарамца вийсдича.

БархӀагӀа пятилетка (1981—1985 шш.) чакхйоалаш 18 процент дегӀаба беза юртбоахама валови продукце производства боарам. Къоастае езаш я ялата проблема. Цу кӀийлен тӀа хьайбаш лeладеата сихха а эффективно а дегӀадоагӀийта Ӏалашдаре.

— Кхоачашдулургдий-техь тхоа уж декхараш?

Анализо хьахьокх, уж кхоачашдаре эша резерваш гӀа йолаш хилар. Масала, ялата производства кердача интенсивни технологе йиш кулийт хий-дехкача лаьтта гектара тӀара чуккухьача кӀи хьувкъам 70—80 центнерига кхоачабе, хӀаьта хьажкӀий — 100—120 центнерига. ХӀанзза а цу технологех кхеду 250 эзар гектара тӀара кӀаи мукх.

Мехка дукхача округашка цу интенсивни севооборотага боелаш латт лаьтта лелаераш. Кийчъеш латт хӀара агроэкологически района йола рекомендацеш.

Хьайбаш лeладеча [illegible] юкъехухь оаха керда эффективно технологи. Оаха лерхӀар да хӀара ӀаттагӀа юкъера лаьрхӀача шера йоалха шура 3500 килограммага кхоачаяр. ЛерхӀаш да, цхьадолча боахамашка, хӀаьта цу гӀулакха мел эзар долаш да, хӀера Ӏатто лу шура йиъ эзар килограммага кхоачае.

Юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдара, агропромышленни комплексташка тьаю боахама расчетни бригадаш. Опыто хьахьокхача бесса, хьалкарча хьисапе къахьегам вӀаштӀехьабоаккхача хулачул цкъан ахаззен-шозза лакхагӀа я къахьегама овсарле цу тайпарча бригадашка. ВахьовгӀаш лелаеча 1984 шу тӀакхоачачашехьа аь яргья боахама расчетни бригадаш, хӀаьта хьайбаш лeладеча — пятилетка чакхйоалаш.

Боккха лоархӀам болаш я бахача наха шоеш шоай низаца юртбоахама продукташца Ӏалашбара программа. БКП ЦК октябрьски (1977 шера) Пленума решенега хьежжа балача наха деннад итташ гектараш дола пайда па эцаш даьда, машинашца обработка юлургйоаца лаьтташ. 250 эзар совгӀача болхлой гӀулакхерча наьхен делашта хьожаьй шоай гӀулакха лeйда эцара лаьттан участкаш. Кооперативай 250 эзар совгӀа бола приусадебни боахам юкъера лаьрхӀача дукха хӀама ца эшаш 0.2 гектар шерденнаб. ХӀанз личин секторе доаххи башха совгӀа-эцашагӀа доацаш 40 процент дулх, 27 процент шура, 55 процент — фуаш, 25 — сом, 40 процент баьпадаораш.

ГӀоина долча боахамий торонашта анализ бича, НРБ Министрий Совето карарча шера март бетта тӀаийцаб округашкен общинашкен балача наха керттерча юртбоахама продукташца шоай ницаца шоаш Ӏалашбара бӀарча йола система хьаярах бола сокан. Цу документо хьаю общественни личини сектораша вӀаши леладу гӀулакхаш дикагӀа нийслуш хилийтара кӀийле.

Дукха хе йоацаш Ботевграде хьайийлай дукхьала гӀоина долча боахамашта лаьрхӀача выставка дӀахигаберит йолча техникаи выставка. 1983 шу чакхдоалаш да эзаша хулийтаргья цхьааь из техника. Хьас лаьрхӀаа Къаман аграрно-промышленни союза машиностроени электрификацеи министерства, чурча торговле услугайи министерства, Центральни кооперативни союза, хьета учреждени цу гӀулакхаца хьаштлоча бола торговли организаци общество. Цу керттера декхар хургаа гӀоина долча боахамашта гӀо дар.

Къастадеш да ший доалаьа болча боахама продукци ийра, хӀаьта иштта из дӀадувча фуца, минеральни удобренешка, техникаца Ӏалашбара деш.

Мехка юрта боахам артабьакха товбара тӀадераадаьча гӀулакхий еррига комплекс тӀаерзаь я БКП XII съездо хьалхашка оттадаь декхар къоастадара: лакха декхад йола кхачан продукташ арахецилга алсамдаккхара.

Александр ПЕТКОВ,
Болгаре Къаман аграрно-промышленни союза Центральни совета председатель.

(София-пресс—АПН).

Куба Республика чкъаьрий лувца флот дегӀадоагӀаш а аргадоалаш тоалуш а латт. Советски Союзо новкъостал а деш Гаване хьалй Латински Америке йоккхагӀъярех цаӀ хинна дӀаэтта йола специализированни порт. Цу чӀоагӀа механизаци яь йолча комплексе болх беш бола 260 кубански специалисташ советски вузашка кийчбаь ба.

СУРТА ТӀА: гавански чкъаьрий порте.

ТАСС спец. корр. С. МАЙСТЕРМАНА сурт.

АПН корреспонденташа хоамаш ду

Афгански предприятешта — советски оборудовани

«Техмашэкспорт» яхача советски арахьарча торговле организаце продукци ийю тахан дунен тӀарча беткъа совгӀача мехко. Цу объединене заказаш кхоачашду Советски Союза лхи бӀаь гаргача предприяте.

Юкъе латтаиа гӀулакхашта тӀагӀолла айхха буалаш латт «Техмашэкспорта» Афганистана Демократически Республика тайп-тайпарча организацешеи фирмашцеи. Цу мехка дукхача предприятешка го йиш я советски производства текстильни, полиграфически, холодильни, кхачан предприятешта йола оборудовани, промышленноста а быта а хьаьрхӀа йола тайп-тайпара касосаш. Афганистана продукци лоаттаю «Техмашэкспорт» хьахиннача хьалхарча деношка денз, вешта аьлча 1966 шера денз.

Афгански оагӀорахьара керттера заказчикаш лоаман гӀулакхийи промышленностен министерство, типографеш, «Афгантекстайл» яха компании, наьха шо-шоай доалахьа йола фирмаш. «Техмашэкспорто» оборудовани лоаттаю кабульски цӀенош деча комбината, «Спинзор» яхача фирмана, «Гельменд» яхача кооперативни гӀишлош еча организацена, «Джангалак» оалача завода. Заказчикаш шератара-шерага дукхагӀа хулаш латт.

Объединене Афганистана Демократически Республикаца цхьана лeладеча торговли гӀулакхий эгара къьгагӀа долча масалех цаӀ лархӀа йиш йолаш да хетаргахьа. Мазари-Шарифера, Кандагарера, Гератера йоккхий предприятеи Ӏалашъяра текстильни оборудовани лоаттаяр. Советски продукци укхаза чӀоагӀа хотташ хиларах атта теш ю укх деношка Кабуле хьайийллача хӀамаш тегачен трикотажен производства машиний выставке хилча. Афгански пачхьалкхен а наьха шо-шоай доалахьарча а организацей викалий теркам тӀаозар къоастта даьь лаьча трикотажи бархъаш деча комплексо. Цунна чуйоагӀача машинех лайда ийде йиш я хӀараеха къаьст-къаьста а костюмаш, полтош тегара. Выставке ухача дукхача наха чӀоагӀа теркам тӀабоххийте зув лайта тӀехаиахьа дувхаду спортивни бараьшаш де лаьрхӀа дола трикотажни полотно деш йола машин.

«ХӀанзара выставка, — кертагӀдоах Афганистана арахьарча торговле министра заместитела Рахиме, — тешал ду вай мехкашта юкъера торговли бувзамаш чӀоагӀлуш латташ хилара. Оаха хьалха а гӀулакхаш лeладора «Техмашэкспорт» оалача объединенеца, хӀаьта со тийша ва, советски текстильни промышленноста керда образецаш йовзар афгански специалисташта а хӀама лeладуча гӀозарий викалашта а пайдане хургхиларах, из техника гаргагӀча хана Афганистана Демократически Республика предприятешка болх беш хургхиларах».

Леонид ЯКИМОВИЧ,
АПН соб. корр.

Кабул.

Польша Советски Союзаца а СЭВ членаш долча кхыча мехкашца а цхьана лелаеду экономически гӀулакхаш шерлуш а кӀоаргдуш а хилар — ПНР экономически общественно-политически хьал тоадара гӀо деш йолча керттерча факторех цаӀ.

Ер сурт даьккхад Тарбжетски воеводстверча «Сталева Воля» яхача металлургически машиностроительни комбината цехе. Укхаза арахецаш йола экскаватораш, бульдозераш, грейдераш, кхыйола гӀишлой а наькъий а техника экспортагӀа шерра дӀаухийт вежарашка йолча социалистически пачхьалкхашка.

ЦАФ—ТАСС сурт.

ХЬАННА НОВКЪА ХУРГЬЯР-те ЯДЕРНИ ГЕРЗ ДОАЦА КЪУЛБАСЕДЕ?

Къулбаседен Европа мехкий общественностo еча дукха нах юкъе а болаш йолча выступленеша, правительствашта, хьалхарча аргӀашка Швецеи Финляндеи, керте латтараша тӀа-тӀа чӀоагӀагӀа а конструктивнегӀа а из хьаллапаро хьаьхьокхача тайпара, дуккхьаь чӀоагӀъенпа ца Ӏеш, ше кхочашъяргахьа бодача новкъа гӀа баха йолаеннай, дукхе хӀама ца эшаш 20 шу хьалха президента Кекконена кхайкаьь идея.

Советски Союзо шийгахьара дукхазза заявлени дьй Европа къулбаседентахьара дакъа ядерни герзах мукъа йолча зона статус ноаш хилар юридически чӀоагӀдеш йола гаранти кхайкe меттаӀ, цу тайпарча соглашенеша юкъе, кхетадеш да, йоагӀаш йоача условех ше дакъа лацара торонашка хьажа а хийча хилар.

Цхьабакъда, тӀехьарча хана чӀоагӀа цу гӀулакха дукхьала баьнна ба СССР доазонашта дӀатӀаотташ йола е царна юхера къулбаседентахьара шерра территореш НАТО Европерча тӀема операцей атомни театрах дӀакъоастанийта раьза боацараш.

Натовски ядерни стратегий планаш тӀагӀертта гучаяханза ярг ца хилара къакъяхьарча ший уйлаех дийцар сона наха вовзаш волча финскии Ӏаманхочой общественни дептелен, Тампере яхача городерча машарен конфликтейн института директор волча профессора Тапио Вариса.

— Аз бокъонца къоабалдеш да, — йоах профессора Вариса, — президента Кекконена идея актуальность лаккхъялар къаьгга а чӀоагӀагӀа а хьахьокхаш дола хӀама да дукха ха йоацаш Финляндe а тха региона кхыча мехкашка а хинна ядерни герз доаца Къулбаседе хьаллоацаш хинна Ӏалаьмате йоккхий маршаш яхараша дувцар. Из ишта дале а норабоагӀаш ба Къулбаседехьара мехкаш из де а ца дезаш ядерни герз доацаш хилар баьхан долаш, из дуккхьала цхьан оагӀоно дӀадекха хӀама мара доацала яхаш бола нах. Фу дергда хӀаьта, иштта лоархӀард вай из. ТӀамо цхьабараш сел чӀоагӀа дуккьала хӀама баьнаб, доагӀача тайпара долча дуней халкъашта юкъерча документашта кулгаш яздара ньыкъаьа Къулбаседе ядерни герз доацаш хилар чӀоагӀдара? Масала, США чӀоагӀа массанега а кхетадайта гӀерташ я йай Европа къулбаседехьара дакъа атомни герз доацаш хилийта яхараца дувцар шоай дега чӀоагӀа Ӏатткъаш хилар. Иштта яхаш я ФРГ а.

Маршаш хиннача деношка финскии телевиденe актуальни «событей программагӀа выступленни йир доккхача гӀулакхаш тӀарча американски дипломатех цхьанне. Из Ӏалаьмате раьза волаш вар машар бахьанерча къовсама юкъе дакъа лоацаш селла дукха нах хилар, хӀаьа аьлча ВӀашагӀкхийтта Штаташ а йола чӀоагӀа из гӀулакх хьаллоацаш яхаш. Хаттар де нурам дал, долче Къулбаседе ядерни герз доацеш хилар а хьаллоацаш я-кх уш?

Цу хаттара дола шоп кирадоагӀаргда американски источникашкара. Иштта, Барри Поузена дукха ха йоацаш «Интернешнл сьюрити» оагӀош тӀа заявлени йир, кхераме а цхьанкха малаш доацаш а да. НАТО Къулбаседе еш йола тӀема операцеш атомни герзах пайда а ийбеш бу тӀом боацаш кхы хӀама хиларга дог дахар аьнна.

Цу газета тӀа выступлени йир президентий Кеннеде а Джонсона а къаман кхерамален гӀулакхашта вола помощник хиннача Мак Джордж Банде, цо массанеа дӀа а хойташ мукӀарло дир шийна тохалехьа ядерни герз тохара хьакъехьара НАТО доктрина хувцалургйоацаш хилара. Газет дешараштa 1953 шера оттадаьча ядерни герз мишта тоха дага я США яхача дешах дувцаш долча официальни американски документа чулоацам дӀа а бовзийта. Банде заявлени йир, цу документа кӀийлен тӀара принципаш хӀана а лоархӀам боацa хиларах. Ераш я царех цхьаяраш:

— Дуккхьала США я ядерни герз мица а мишта а тохаргда яда дош къоастадер.

— Дуккхьала ядерни герз тоха бокъо йолаш хинна Ӏаи США, цар шоаш уьттаергьа йоккхий тӀема действеш болаларца дувзаденна из юкъедоалладара планаш, кхычар из хьалхагӀа хьатохаргдатохаргдаш яха дош юкъе а ца доаладеш.

— ГаьнгӀча Малхбоален районашка ядерни герз тохаргдеш даргдеш аьнна лерхӀаш яц США, вима Советски Союзаца тӀом хуле Европе цунах пайда эйргхалар-м шеко йоацаш да.

Дика да хӀаьта, ший выступлене хьакъехьара выводаш газет дийараща шоаш йича баькъакьа хеташ Банди хилларгӀа, цо могадер вай а дерга кх.

Иштта:

— НАТО ядерни гера американски да, долче Вашингтон я, масала, Осло е йоацаш, мича а мишта а цунах пайда эцаргба яха дош къоастадергдар;

— НАТО мехкий кхьыча мехкашцарча гӀулакхашта болча министраша дахача шера вай бетта вӀашагӀкхийттача хана чӀоагӀийр «хьа а тохалехьа атомни герз тохара стратеги». ХӀаьта из тоха тарлу НАТО моллагӀча территоре тӀа, долче, норвежскийчу тӀа а;

— США лерхӀачох, ядерни герз да еррига параметрашка дилла НАТО юкъметтера а кӀийлен тӀара а низ, долче, дагадоха а хала да цунах пайда ца эцаш Европе цхьаькха герз тохаш йола конфликт хургья аьнна;

— натахьа Европа къулбаседехьарча дакъ тӀа ядерни герз доаца зона хьаяр моллагӀча хӀаманца а новкъа доагӀаш дале, из новкъа доагӀа дуккьал США а НАТО а кхераме уйлаш чакхъялара.

Цудухьа со тийша ва, — йоах профессора, — европейски къулбаседе вай хьнара эгара кхерамегӀеп зенегӀеп дола герз доаца зона хьиарах йола президента Кекконена идея кхочашъяра тахан кхолхача хьинарцеи низацеи гӀо де дезаш хиларах. Цунах хургбар, со вӀалла шек а воацаш тешаш волчча тайпара, дуккхьала из тоха тарлуш хиларах а вдамлеийа дуккхьалара зулам лархӀа дезаш дола ядерни герз дерригача мехкашта дехьаргахьа а из дӀадаккхаргахьа а баьнна лоархӀаме гӀа.

Константин ДЕМИДОВ,
АПН корр.

Хельсинки.

ГИССАРСКИ АТАГIАРА ПАМЯТНИК

Таджикистанe Гиссарски атагIа, археологаша зеркIачох, цигa бахаш хиннаб 50 эзар шу хьалхе. Цунна тешаш ду городах, цхьа бахьача моттигаш, крепостах, вахаре леладеча предметех юкъайкъсеча хIамаша: ухказа гIолла Согдиан ахача кхьнарча пачхьалкхан лаьтта гIолла бодаш хиннаб «Сийлахь-боккха дакъа никъ» олаш хинна Малхбузенан Малхбоален хаъхаъшта а культурашта а юкъара бувзамаш бIаьшерашкa лeладайташ хинна никъ.

«Сийлахь-боккхача дакъра никъа» тIера къахкора чIогIала — «Хисор» (гIалгIай меттала аьлча «чIогIала») — археологийн реставраторийн теркам тIеозаш я. Ухказа ца тенташ дика йисей! йоккха цилиндрически ши башни дехьенсехьен эгIаш йола IалаЬмата йоккха коанаIараш, бойницаш, метр сома дола еттача кирпичнех дaь пенаш. Цу пенашта юкъ цхьан хана тулаш хиннай йоккха базар.

Реставраци яь къахкорча зодчества памятник — «Хисор» яха чIогIала — «Согдиане наькъашка гIолла» яхача нердача туристически маршрута юкъеIорге.

СУРТА ТIА: «Хисор» яха Гиссарски историко-культурни заповедник.

С. ЖУКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

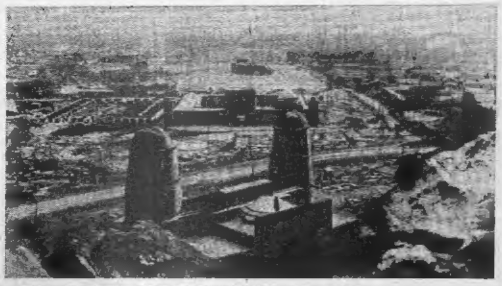

БАКЪЛУВ БОЛХЛОЙ

ХIара шера хьалха тIаьйца социалистически декхараш тIехьчалхьхьен хьабоегIа «Сунжанефть» НГДУ шнхадаьттахой. Уж тхьалхан иза а дикагIа хила тарлора транспортниками тхона ховьхьарле ца йора. Хьош ма хилара, нехадаьттахой болх ваттахь ба, цуа оьшгIа тхо хьажаш йола сиха хинаш я 40—70 километр дIахьочанойга. Тхона транспорт хьажаш я Сунженски автотранспортни предприяти. Цун директора М. А. Крюкова, водителий бригадира П. А. Лунева хул а яздаь нехадаьттахой дIа-юза ахувлара еттачьнa договорах хIара дийнахьа тхона хьажне ешш я 14 автобус. Цхьаьхха бетта а цар ахкхачанахь шоай договорш декхарш.

Цхьа ца дIахилаш йоагIачул аьIенгIа 3—4 автобус цар хьона ца еш. хIаьта декабрь бетта дааш мара ца хьахиаш дукха моттигаш нийсьелар. Иа бахьан долаш хIара дийнахьа цхьа-ши сахьат тIехьалеца мара балха дIакхачаш тхо, хIаьта хьахьажаш автобусаш а тул бIета, шийла, садаккха йиш йоаца салоне газ йолаш. ДIахе уж гIулакхаш да нетаргдолаш дац. хIана аьлча цар чIогIа зе ду производства а пачхьалкхенна а.

ШЕВЛЯКОВ, бурувдеттар; ПАНИН, бурувдеттачун гIоанe. МАХНЫЧЕВ, мастер; ЗИБРОВ, сварщик; ШЛЯХОВ, ХИРЬЯНОВ, оператораш, зерноташ а «Сунжанефть» НГДУ-ра шийтта болхло.

Редакце дахарах цу кехьата тIа дуаццачуга хьажар «Знамя труда» яхача Сунженски районни газета редактора заместитель А. Зимарин.

Цо яздy:

— Тха районe хаддензe дIаюза лелаш я вехтовий район автобусаш. Пассажиршка хIаранзара хьийдаш 15—20 копек е долаш, из ахча шоай кисa а дахкаш нах дIа-юза кхувлаш лелаш хул уж. Пачхьалкхен кассе даха дезар шоай кисе дехкарешка хьожаш а цар бала болаш а сaг вийхьогI аьнна хеталу. ХIаьта пассажиршка е илетадац дехкача билеташкен пачхьалкхенна хулача дохадаьчaн хьожна мара районципе автобусаш це хьовзалга.

Миччa бесса яьнна а хIаьмиг лаьнхача пачхьалкхенна сагота боацаш бий-теш предприятера берзига водителаш аьнна хетадала тарлу. Моттачарех ваш коммунист Синчушкин Анатолийн цун сменщик Корягин Василийн. Мехкадаьттахой дIа-хьо кхувле шоеш аребоалеча хана етчет аургйолаш автостанцера билеташ хьо я ийца, дIахьа кхувлача пассажиршка дохк цар уж. Шера дукха пайда бу цар пачхьалкхена.

Сунженски АТП кхыче водителаше беча балхага хьожар тто. Гучадьлар цига къахьегамен финансови дисциплина чIогIа телхаеш хилар.

...Цхьан дийнахьа автотранспортни предприятера аралар Н. Щербакова тIевола автобус. Дийтта сахьат дакхар цо цхьаннена а ма мичча ца ховш. 135 километр никъ е баь предприята юханкхьчар Щербакова автобус. Мишта цхьанннена а мича ла а ца хоыш лел ухказа грузовой автомашинаш а. Цхьан дийнахьа минеральни хиш деча заводе хьожайр Гайтукиев тIевола автобус, цхьабакъда, из заводе яхнар, тхьа сакъата ший гIулакх деш а яьнна, гараже юханкхьчар водитель.

Цкъа санна дукхаза а моттигаш нийсьенай автобусий шоферашe пассажиршкара ахча хьа а ийдеш, царна дIалуш билеташ е доацаш неi дIа-юза кхувлаш водителаш Х. Эдильханов, А. Бокуев, М. Крюков, А. Нагорный, Д. Егоров, Н. Галенко, Н. Кадаев, М. Белюков лелаш. Царна массеханa а административни бехк баьб, юхаметтаоттадайтаад дезе. ХIаьта хкоечамболлаш бий-таш царна баь бехк, дIахо йодача хана цар меттел, царна уллув къахьегаш бараша а из санна дола гIулакхаш леладергдоцаш?

Бец, хIана аьлча хьахьегамен финансовий дисциплина телхаераш тIа-тIа дукхагIа хулаш латт. Итт сахьата шийна болча аьттонна грузовой автомашина лелаерах Б. Гайтукиевна выговор е еш, 36 сом гIод техад. Выговорешка баьнаб цу предприятера водителаш! ХIаьта цо кассе дIаденнар цо шийна баьча пайдал дукхаз а кIезигагIа хургда.

АТП директора деттача приказах лоралуш бац ухказара водителаш. ХIанад из моттаг! Масала, бокъонаш телхаерах водитель Крюков Михаил Александрович хьожаяр кхаь бетта кIезигагIа алапи доагIаче балха тIа, хIаьта ши кIира даьлча ца болх баьча машина тIа юхаIотIехера из. Къахьегамен финансови бокъонаш телхаерах йола эйт предприяте хьахьачечуя тIехьагIа 3—4 бутт баьлча мара приказ тохац бехке вар бехктохаме оаш. Из гIулакх хилар шоферица Щербаковца. Цо бокъонаш телхаерах хоам хилар соахка 26 апреле, хIаьта бехктохаме эзар из 20 октябре.

Ремонт еча цехера дисциплина а иза дикагIа я йаь йиш йолеш яц. Ахчах наьхашоай доалаьарча автомашинашта ремонт ю ухказа, кесткеста корта бохабу маларaш мелаш моттигаш хул. Машинашта техническии гIулакхаш долга кестнеста телхаду, общественни организацечие къовсам поаттабац къахьегама дисциплина телхаерашца. Болх баш яц «Комсомольский прожектор», аредулаш пенгазета, «Крокодил».

АТП кое йолаш а къахьегаме сийлах байрах, хIана из урегIахийтай хамап хьахха шин шере задени кхоечамаьлча шоферий сийна. Царна юкъе ва 9. Лаврухин а. Дукха ха йоацаш къахьегаме дисциплина телхаерах эгара лохагIа йола разряд е луш, директора приказагIа слесаралла ваххавар из. Тханха миштаб мотт шоана къахьегаме дисциплина телхаерашца ухказа поаттабеш бола кьовсам?

Цу лаьхе белгалдаьхача кхоечамбоецараше къаьлта хьакьо. мехкдаьттахоша АТП-ех яздар бакъдолга.

Аьннар аьннача доацаш

IалаЬмате гоаза, хIамах сахкувш хиннаб ширача заман римлянаш. Цар хьанхеллача тамашийнача хIамаех я хинпроводи канализаци. Уж цар хьальй наха болча аьттонна, царна долча гIуланха. Цудухьа вайх хIаране дагахьа баркал а оал царна.

ТкъоалагIча бIаьшерен техническии прогрессаш чам баьнкха беце а, бакъда, цар шоаш хьадер тепшаме болх беши наха доагIача бесса гIулакх деши хиннача та. ра да. ХIана аьлча, масала, цхьанахьа хезадац тхона цу ханарча говзанчаша хьаьнча хинпроведа е канализаце болх ца барах дaь йовзош юхедисад, аьнна. Йоха ца йохаш-м хинна хургьян цар хьальраш а. Ца йохаш а тиша ца луш а хIама хургьяш дунеп тIа. Хетаргахьа, ехар сихха тоаеш а тишъеннар мел теххе хувцаш а хинна хургьа дар. Нахага баьа ца къачийтар духьа. Деррига дIадаьлча а — шоай сий ца дожийтар духьа. Ираз долаш хиннаб римлянаш!

Бокъваддар аьлча, царех хьега бокъо йолаш ба р. Грозне Красная яхача улицагIа баха нах. Тешаший шо? ГIол шо тIаьхха Шолжа йистте уллача цу улицагIа №№ 1, 3, 5, 7 йолча цIенoшка баха нах болга хьоацалгIа. ТIаьхха хоргда шоана ца бакъда е бакъдаш. Из хоза улица йовзаргйоацача яьнхай канализационни люкаш чура араухача мехкдаьтта продуктонаша, бIехача хиша. Улица хьалйнза аьлча цхьане кое чухьелх уж, тIаьхха — вокхах кое.

Хаттар отта тарлу: «Водоканал» треста болхлой фу деш ба?» ХIаман шех а боацаш багIаш ба-кх. Цхьаьха хIама ца хилча санна, ХIама-м цар ма ду далар, шоайта тIаевнача сагаца бувца мотт вIаштIехьа хиша. Цига Iимерза, безаме шоаш тIаэцаргда аьнна оаш дог доахе гIалат дарга шо. ДIахаттал оаш Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа дакъа лоацаш № 306 йолча тIема госпитале советски бIухой могашал лораеш хиннача ветеранага, Красная улицагIа номер № 5 йолча цIагIа яхача Малякина Зоя Викторовнага. Шийца пIимхара кьамаьл миштa дир, смена начальника В. Табунщикова во мелдар а аьнна ара мишта аьнхар дуаццаргда шоана цо. ХIаьта 3. Малякинас жалоба язьйрах фу хиннад? ХIама а хиннадац! Кхьметтел бехи баь я, коллектив дош дийца а.

ХIаьта диспетчерсие багIа нах-м тьачувенача сагагахьа хьахьама а бацаш, къамаьл дара уж тIера боацлгах-м дуаца а мича эш. Бакъда, цхьа хIама ду цар тко къаьре долаш. Ма чIогIа доал ду ухказа заявкаш книжкана! ВорхI печать техача сейфа чура йоккха къайле йола документ санна мара гучадоаккхаш з бахьнача нахага хьахьоахаш а дац из. Цунга хьажа безам бар са аз аьлча чIогIа раьза воацаш хьайзар воккхагIвола диспетчер Аванесян Юрий Григорьевич. Юххера бе кхаьчача из дар шоана сага бIарга ма доврг. Хьаьн Iоя хьийкха къоаламаш, дIадоадь хьалха дaь хинна йовзош. Дийнахьа лиша сега хьенача а корoргдаш эшаш дола йоазув, хьалха яь хинна заявка. Еннача залавкагIа дар фуд, цига бахараш малатIа болхлой ба ха йиш яц хьо мел чIогIа тохавалар...

— Красная яхача улица тIа даьр фуд? — хетт аз воккхагIволча диспетчерга Ю. Аванесянага.

— Цитара канализаци тое тхона-м магац, оаха фуннагIа дой а. — йоах цо.

— ТIаьхха фу ду оаш яхий Iа?

— Даьра бийсан сага тургдоацачa хана уж деррига бIеха хиш Шолжа чу-м ухийр...

Дадала гIулакха, ма тоалуш а доагIа!

ТIаьхха канализаца цеха начальникапа Баранов Владимир Алексеевичаца къамаьл хилар са. ЦIаькха набaрагIа сомаваьнна сaг санна цецваьнна хьайзар из:

— Ай, бакъхургдац из, оаха мишта телхаду Iазам лорадира Заноя, гIалат ваьна хургва хьо. Фу? Са болхлоша шоаш аьнад ях Iа из? Даьра аз царна де доагIа тIаIазар-м дергда, сона-м дагa ра хайнадац гIулакх ниттo долга.

ХIама ца хозача бераштa хоза къамаьл да аз.

ХIанз хьожаргда вай гражданий жалобаш ухказа миштa къестаю. Август бетта денз вай закхе дийна туркаI доал Красная яхача улица тIа. Цига бахача нaх дукха яздаьд цу хьакъехьа къахаташ. Бакъда, хIанзалца хувцадекна хIама дац, цу гIулакха бехктохаме болча кулгалхоша канализаци тоа. яре хаташ тIехьйоахилга мара. «Грозмежрайводоканала» начальника декхараш кхоачашдеча 3. Мелихова тIехьхьара дайтача письмо тIа язду 1-ча декабрга кхачалехьа деррига профилактически балхаш чакх а даьла, эшар дергда, яхаш. Бакъда, техаш а тIехьа вай ворхIе даь хана санна бIеха хиш ара а кхухьаш цивилизацех баьнна бахаш бе цу улицагIа баха нах. цига йоалла «Горгаз» аварийни службa диспетчерски, дукха гаьна йоацаш берий беш, кхыйола организацеш.

ТIеххьара хаттар оттаде лов саноиндстанце болхлошта хьалхашка. Хой-теш царна Красная яхача улица тIа фу доалт, бIеха хиш чу а ухийташ Шолж бIехделга?

Р. АУШЕВ.

ШИЙ ЦIАГIА ВАГIА ВЕЗА

Наькъашта ремонт еча нердадараш хьайчен управление декхараш сенах латт хой шоана? Хов аьнна со къар а ваь, оаш-м арг на дий: деха наькъаш тоадарах, нердадараш хьадарах латт, аьнна. ХIаьта тха Шалжски ДРСУ наькъаш тоадераша юханачахьа ду деррига, тIо биллача наькъаш тIа цар скреперашца лаьтта дIетIа а теттaш, шоай гIулакх даьнначул тIехьагIа цIен а ца деш, цар [illegible] тешаргдий шо? Тешаргдац! ХIанза хьадийл тха БIачи-Юрта. Массанахьа чакхъяргйолча телкаца мара тха юрта шо кхоача оаш лахар да шоана.

Тхона, БIачи-Юрта дахача наха, наькъадаргдолаш гIулакх хила а мегар тхо долча шоана дахье нeгача. Шул дерргIа нерда наьк хьабахла мегар оаха, бакъда, хIамарчоа-м ма тIа даьнна Iеса саца луваш дел тхо, е хьамада тхо долча хьава йиш йоацаш. Е тхоаш а яхча юрта хьоашалгIа даха йиш йоацаш, яхаш кодабу шиЙ бала БIачи-Юртарча Куйбышева цIерагIа совхоза шофера Ш. АЛИДИБИРОВА.

Цо яхачох, цхьа хIама дой аьттув бала тарлу. БIачи-Юртара Новогрозне, Гудермесе, Алерое, Курчалое наха безам болчул Iаш дика соаловзаш (кагахьа санна лoа даьна а ца дашаш улле) наькъий лоден хуле гIулакх хила мег. Из деце совдар а ца дуацаш шиЙ цIагIа вагIа веза.

Атта дир атта дац?! Наькъаш тоадеш, нердадараш Iодехкаш ве де а хало е а [illegible].

ШАШКАШ

БIАЬ КЛЕТКА ЙОЛЧА ДОСКА ТIА

Дуней юкъерча шашках ловзараш хиннача Нохч-ГIалгIайчен чемпионате дакъа лоацаш вар цаI СССР спорта мастер, кхо спорта мастерал-ле кандидат, цхьоалагIча разрядах вола ши шашист. Турнира дукхагIа дола дакъа дика ловзаш чакхдаьнкар Гудермесерча спорта мастералла кандидат волча Касумов Хьамзата. Бакъда, финише цунца йиннача вIаьшагIкхетаре из эцавеш, хьалха а ваьна, чемпиона цIи СССР спорта мастерага, Шамов Валерега кхьчар. Цул ах очко мара тIехьа ца нусаш. шоллагIа моттиг Хьамзата яьнкар. ХIаьта кхоалагIча моттиге нийсeлар Ножай-Юрта районера спорта мастералла кандидат Алабаев Iилман.

Февраль бетта город Калинине хургйолча Российски Федераце чемпионата четвертьфинале дакъа лоацаш хургба В. Шамовн, Хь. Касумовн.

А. ХАНТ.

ФЕ ХИЛА

Республика наькъашка хулача зуламех кхоалагIа дакъа гарга дараш наькъагIа лелара оттаь режимаш нийса ца лелаир бахьан долаш хул.

ДукхагIча даьхе уж хул двигатела мощностах нийса пайда ца эцарах. Из мощность еннай, эттара хьалха, шоллагIа маневр (транспортни средство кхычул хьалхаяккхара е дIадодар кIезигагIа а долаш дукхагIа мухь дIобахьара маневр) сихагIа ейта. Къаьстта кхераме да мухь кхухьа машинаш наькъашка сиха лелаир. хIана аьлча дуя дозала центр геттара лакхе латт. хIаьта кIезига а гола тохача хана из атта кIалтIаякха тарлу.

Массехк ди хьалха Заводской районе Керлински гув оалача гIолла водаш Надтеречия районерча «Гвардейский» совхоза мухь кхухьача автомашина водитела А. Ф. Крымова машина наькъа йистерча сантар чу кIалтIаккхессай. Водитель лозавальвац, бакъда, цунца хинна вассажираш лозабаьб. царех ваI М. Амхадов ше дехар а даь лозаваь воллаше а цIавахав. Цул тIехьагIа ялх сахьат даьча из больнице юхавоалавича Крымов бехна кIалхара ваккхар дукха Амхадова аьнад шийна Бутырина улицагIа трактор тIа а тохай. тIатехар жалав ца хоеш трактор дIа а яхай, аьнна. Уж оаш ГАИ инспектораша гучабаьхаб, хIаьта цу зулама хьакъехьара материал следствени органашна дIачу а еннай.

Машиназьъех тIехвоалача моттигашка зулам хилча автомашинаш мIаьдьеш, чубагIа нах лозабеш нийслу дукхагIча хана. Уж моттигаш кхерамален правилашка хьежна нийчьнь я: шлагбаумаш латт, оазаца сердалшен белаш сигнализаци я, латташ дежурни ве. ХIаьта а хьатIанхача йоаллаш йоагIаш тепловоз е электровоз йоллаше а сихха цага гIолла тIедлелка безам бола водителаш болаш ба. ХIаьта зуламаш а цар бехкагIа хул.

Старопромысловски районе, сайрийна, тIаккхача йоаллаш йоагIача локомотива хьалхашка гIолла 15-ча шурий совхоза автобусаца тIехьаэнкха веннав И. М. Тухаев. Бакъда, из кхоавальвац, локомотива тIаьххийттай, водители ши пассажира лоза а баь больнице биьхаб, хIаьта автобус чIогIа йоха а яьй.

ДIадахача кIиранагIа (13 — 20 январе) республика наькъашка 41 авари хиннай, 2 сaг веннав, 25 сaг лозаваьв.

НГIАССР МВД ГАИ.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

22 январь

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.00. Болх беш я «Моташал» яха клуб. 10.00. Болх беш я «Кинодезарий лаборатори» яха киноклуб. 14.00. Болх беш я «Къонал» яха катиргой клуб. Музыках йола беседа. 16.00. Болх беш да юхагойташ долча фильма кинотеатр. Хьокхаргда художествени фильм. 19.00. Болх беш я «ВIашагIкхетар» яха дискоклуб.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 12.00. Болх беш я машинаькъахой революционни, тIема, къахьегама сийлен халкъа музей. 15.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха берий кинотеатр.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 12.00. Сaг йоалаяра - яхара йола торжественни регистраци. 17.00. «Орфей» яхача клуба заседани «Возвышенное и земное» яха Моцартах йола беседа. 17.30. «Тоае дисциплина» яха беседа.

23 январь.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. Болх беш я «Фаьлгийн приключенейн дунен тIа» яха киноклуб. Гойтаргда «Ориона лол» яха художествени фильм. 13.30. Болх беш я культура халкъа университет. «Советски музыкальни искусство» яха беседа. Хьокхаргда композиторех Р. Щедринах Н. Житновах дола фильмаш. 14.30. «Чулала искусства дунеп чу» яха книжкий выставка юкхера беседа. 18.00. Болх беш да юхагойтача фильма кинотеатр. Хьокхаргда «Нана Мари» яха художественни фильм. 19.00. Болх беш я «ВIашагIкхетар» яха дискоклуб.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 12.00. Болх беш я машинаькъахой революционни, тIема, къахьегама сийлен халкъа музей. 15.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха берий кинотеатр.

Пролетбата цIерагIа культура Дворец. 19.00 «Зодиак» яхача дискоклуба халхара - музыкальни программа.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Наха чIогIа тьлнт долаш да самолетаца дIаэха лезар. Массехк сахьата сиха лелача лайнераша вай Даьхен моллагIча мIIиге сaг дIакхоачаву, кув ха кхою.

Авиабилеташ эца йиш я 1—15 ди хьалха Аэрофлота агентстве: Грозный, Полежаева улица, 9/33, цун филиалашка:

1. Аэропорте (цига ух № 108 йола автобус).
2. Грознефтяная яхача станце.
3. г. Назрань — автостанце.
4. г. Гудермес — предварительни кассе.
5. г. Малгобек — автостанце.
6. Станица Орджоникидзевская — гостинице.
7. Станица Наурская — аэропорте.
8. Шали — Ленина улица, аэропорта кассе.
9. Станица Шелковская — центральни майда, аэропорта кассе.
10. Надтеречни яхача юрта.

Ухказа моллагIча оагIорахьа йодача самолетаца дIавахa а яха цIава а билеташ эца йиш я пассажира, кхыта самолета тIаха а везаш наькъа воде ду тIарча моттига бронь яийта.

Фета гIолла лелара агентства билеташта телефонаца (№ 2-24-52) заказаш дIаийду, тIехьагIа уж билеташ агентстввера дIаэца йиш хургйолаш. Заказаш дIаийдара ха — хIара денна 8 сахьат даьлча денз 17 сахьат даллалца (перерыв 13 сахьат даьлча денз 14 сахьат даллалца, выходной деноша — шоатта, кIира, раиди).

Грозный аэропортера дIалелйолхача самолеташта дола билеташ паргIатта доахаш да.

Ца кхетар хатта мегаргда Аэрофлота агентства справочни бюро — телефон — 2-75-46, аэропорта справочни бюро — телефон 2-36-08.

Шоана гIулакх де йийча ба Аэрофлота болхлой. Дувла тхо долча!

Грозненски аэропорт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

22 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «Гусельки» яхача берий вокально - хореографическа ансамбла выступлени.
9.15 — «Спортлото». 4-гIа тираж.
9.25 — ДоттагIий вирад. Социалистически мехкий документальни фильмаш.
10.00 — «Шоана, дайн новений!».
10.35 — «Кхерам боацаш лелар».
11.05 — В. Маяковский. «Владимир Ильич Ленин». Поэма фрагменташ.
11.50 — «Котала хьахкараш». Фронте хиннача доттагIий клуб. СталинградегIа тIом баь 40 шу дизарга.
13.25 — «Андреев Васили цIераш...» яхача фильм-концерта премьера.
14.30 — «Кердаларaш».
14.45 — «Дошлача роялаш лаьрхIа йола этюд» яхача телевизионни документални художественни фильма премьера.
15.05 — А. Петров. «Дуне кхоллар». Балета музыка тIера хьалхара сюита.
15.30 — «Хьайбай дуней тIа».
16.30 — Политически обозревателa В. П. Бекетова беседа.
17.00 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Спартак» — ЦСКА. Перерыве — «УнахIене хила лоац хьо вале!».
19.15 — «Леопольд» Доше чехьрен» яха мультипликационни фильм.
19.30 — Останкино студе дIахьош йола сайре. «Иллэ-82». (1-ча сайре хинчар).
21.00 — «Ха».
21.35 — Останкино студера сайре дIахоиьлар.
22.05 — Кег-соалозаш хахара спортах йола Европа чемпионат. Кхалнах. Голландера передача.
23.30 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — IуйраннIа гимнастика.
8.15 — «УнахIена хила лоацаш вале!».
8.30 — «Железный поток». Художественни фильм.
10.15 — «Iуйранара почта» яха музыкальни передача.
10.45 — «Художникех дола дувцараш». РСФСР заслуженни художник В. Волочев.
11.15 — «А ну-ка, девушки!».
13.15 — Горьковский телестуди программа.
14.05 — Телевизионни очерк.
14.40 — «Болхлой тIехье» (нохчий меттала).
15.10 — «Илли». Фильм-концерт.
15.40 — Сунженски районa Шейх Эсмира цIерагIча колхоза передовечча агрономах йола телеочерк.
16.45 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени».
18.10 — «УнахIене».
18.35 — Москва. Консерватори Йоккха зал. Москвески камерни хора концерт.
19.10 — «Сaг — лаьтта да».
20.00 — «Бийса дикаьаьла хийла шун, берашl».
20.15 — Баскетболах йола СССР чемпионат. МоIа нах. «Динамо» (Москва) — «Жальгирис».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Зегара кхьэтIа дола вемаш». Телевизионни художествени фильм. 1-рии, 2-гIаа серии.

23 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — Телевизионни документальни фильм.
9.15 — «Дiадоах духовой оркестра». Телевизионни хьажар-конкурс. Дiадоах Москвера «Новатор» яхача Культура цIен духовой оркестра.
9.50 — «Будильник».
10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва».
11.00 — «УнахIене».
11.45 — «Iуйранара почта» шоф музыкальни программа.
12.15 — «Советски аьлта тIера вIашагIкхетараш».
12.30 — «Юртера сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — А. Н. Островский. «ХIама хьатIайоагIа моттиг». СССР Пачхьалкхен академически ЗIамигача театра фильм-спектакль.
16.35 — «Балерина Мезенцева Галина». Фильм-концерта премьера.
17.30 — Мультипликационни фильм.
18.45 — Фильм-берашта. «Саькърдаме хинна хIама».
20.00 — «Кинопанорама клуб».
21.00 — «Ха».
21.30 — А. Н. Толстой ваь 100 шу дизара тетаь СССР Пачхьалкхен Доккхача театре дIахьош йола сайре.
23.00 — Кег-соалозаш хахара спортах йола Европа чемпионат. Кхалнах. Голландера передача.
23.25 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка а дIаметта!».
8.20 — «Зегара кхьэтIа дола вемаш». Телевизионни художественни фильм, 1-ра, 2-гIаа серии.
10.45 — Документальни фильмаш.
11.30 — «Лаьтта тIа, сигала, форда тIа».
12.00 — «БIаргагушдар — теша халадар».
13.00 — «ДIадоах Дунен халкъашта юкъерча конкурсий лауреата А. Никольскос» яхача фильм-концерта премьера.
13.35 — «Катиргой адресаш».
14.00 — «Телезрина музыка».
15.30 — «Резолюце хьелар». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. «ТIехьхьара вIаьшагIкхетар» яха 8-гIа серии.
17.15 — «Тха корреспонденташа дуьцу».
17.45 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Сокол». 1-гIаа, 3-гIаа периодаш. Перерыве (19.15). Чакхьаьлчи (19.15) — «Московски сабли» яха фехтовани йола Дунен халкъашта юкъера турнир.
19.30 — Гандболах йола кубок яьккхачар кубок. МоIа нах. СКА (Минск) — «ТВ-Гроссвальштадт» (ФРГ).
20.00 — «Бийса дикаьаьла хийла шун, берашl».
20.15 — Дешархой хаттаранта жоп луш ва Социалистически Къахьегаш Турпал Нобелевски премие лауреат, академик А. М. Прохоров.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Цирк». Художественни фильм.

24 январь.
I ПРОГРАММА

15.55 — Хьа ленински библиотека. «Демократически революцера социализме — демократи цу тактика».
16.40 — ПТУ фу хьех, мишта хьех». Калининградски областа город Балтийскерча номер 2 йолча ГПТУ чехкьрий луьнача флота ахьаьхIа хьадар нийкхдерах.
17.10 — Дунен халкъий кхоллам. Инди.
17.45 — «Хоза хетa стихаш».
18.15 — «Вай беш».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.05 — Пятилетка. ГIулакхана нахa. В. И. Ленина цIерагIча Костромской хьокомбинате хIира балха моттиге къахьегама оскара лакхара опыташ.
19.40 — «Мишта мухь» яхача телевизионни дукхасерийни художественни фильма премьера. 4-гIа дакъа — «Пирон лоаша тIа вIашагIкхетар».
21.00 — «Ха».
21.35 — Ивдарлохучица В. Шиловсейца вIашагIкхетар.
22.20 — «Тахан дунен тIа».
22.35 — Баскетболах йола СССР чемпионат. МоIа нах. ЦСКА — «Жальгирис».

II ПРОГРАММА

8.00 — IуйраннIа гимнастика.
8.15 — «Бахьзолгун наьх». Iламни - популярни фильм.
8.35 — Хьехархочо — музыка урок. 2-гIа класс. Передача 3-гIа.
9.55 — «Эрсий тьшлеш».
10.05 — Iилман - популярни фильм.
10.35 — Истори. 6 класс.
11.05 — «Iилмех лахара».
11.40 — Истори. 6 класс.
12.10 — География. 5-гIа класс.
12.40 — Л. Н. Толстой. (Бай ваихьальча». 7 класс.
13.10 — Зоологи. 7 класс.
13.35 — «О, са Дельвиг...».
14.05 — Советски изобразительно искусство. . М. Нестеров.
15.20 — «Кердадараш».
17.00 — Документальни фильм.
17.30 — «Комсомольски прожекторе» къахьегама дисциплиненi».
18.25 — Киножурнал.
18.35 — «Нохч-ГIалгIайче гIоала».
18.55 — Фильм-реклама.
19.00 — «Кхоллама горизонташ». Художник В. Линн.
19.20 — Берашта. Мультфильм.
19.35 — Литературни концерт.
20.00 — Бийса дикаьаьла хийла шун, берашl».
20.15 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
21.00 — «Ха».
21.35 — «КхоалагIча нуйпра са безам». Художественни фильм.

РАДИО

22 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — Передачий программа (эрсий меттала).
8.40 — «Аттикт» яха радиожурнал (нохчий меттала).
9.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
9.23 — «Сердало» газета обзор.
9.30 — Передачий программа (нохчий меттала).
9.35 — Передачий программа (гIалгIай меттала).
9.40 — «Къона оазаш» (нохчий меттала).
10.15 — «Хилалаь контроль болх беш я» (нохчий меттала).
10.35 — Реклама.
11.00 — «Хьона, Даьха, салтачун дог» (эрсий меттала).
11.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
12.30 — «Нохч-ГIалгIай музыкa историцера» яхача циклара передача (эрсий меттала).
15.15 — Хьайбаш лeладераша оттадаь дола концерт.
16.00 — «Кавказа Iуйренаш» яха радиожурнал (эрсий меттала).
17.15 — ДIахьхача шерий оллаш (нохчий меттала).

II ПРОГРАММА

18.00 — «Эрсий хьалнаш». Н. Некрасова поэмах оттадь радиопостановка (эрсий меттала).
18.38 — М. Дикаева дешашта даьха иллеш.
19.38 — «СалаIара минуташ» яха передача (нохчий меттала).
19.58 — Лирически иллей концерт.

23 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Передачий программа (нохчий меттала).
7.55 — Передачий программа (гIалгIай меттала).
8.24 — «Шоана хоза хетa иллеш» (эрсий меттала).
11.15 — КПСС ЦК ноябрьски (1982 шера) Пленума решенеш — вахаре! «Дисциплинах дола болхлой доши» (эрсий меттала).
11.30 — Кiиранден музыкальни программа (эрсий меттала).
15.15 — «Гаргарча Малхбоален Израиле США-си деладу зуламе гIулакхаш». Беседа (эрсий меттала).
16.00 — «Сатирически тахтIе тIа» (эрсий меттала).
16.30 — «Къоне тIехье» (нохчий меттала).
18.00 — «ЦIе сийлаш» (гIалгIай меттала).
18.30 — «Иллеш доттагIала доларна». Концерт (гIалгIай меттала).

II ПРОГРАММА

18.00 — А. Покровский. «Лено, лено, хьо, са седахь». Литературно-музыкальни композици (эрсий меттала).
18.51 — Халхарна вакаш.
19.10 — «Сакъердаме таьтIе тIа» (нохчий меттала).
19.30 — Иллеш дIаюа Н. Усманова.
20.04 — Моттигерча композиторий вальсаш.
20.42 — З. Чергизбиев. Кавказски халкъа темех йола фантази.

Хаоттам

Тахан республике гIоллен Грознен морхаш а йолаш, йоачаш а йоацаш, ша билла а йолаш. Iуйрийна, цхьайолча моттигашка гIолла дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 0—5 метр чIогIа мух а хьенкаш хилен фегара температура республике 1—6, Грозне 2—4 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмен морхаш а йолаш, цхьайолча хана лоа а делхаш, малхбузехьара секунде 7—12 метр чIогIа мух а хьенкаш хилен фегара температура бийсана —6 —11, дийнахьа —4 +1 градус йолаш хилен тарлу.

[illegible]

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-88; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностех транспортех — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехаташ — 2-56-87; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-88; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-56-87; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттей деношка

СФ05020. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 378.